

IRODALMI-KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

IX. ÉVFOLYAM 3. SZÁM
2019. SZEPTEMBER

400 Ft

PETRIK ISTVÁN

SZEPTEMBER

Ezerzöld színű tenger.
Néhány háztető-sziget.
A távolság kék ködéből a honvágy integet.
Kiszáradt már a puszta.
Búcsúzó fecskepár.
Szeptember őszét sírja a megsárgult határ.
Szilvát aszal a napfény.
A levél új színt kutat.
Szomorú fűzfák nézik a vízmosta lábukat.
Ébred a hajnal csendje.
Néhány túlélő virág unottan játszik a széllal.
Most ilyen a vidék-világ...

SELÉNDY BALÁZS

PRÓBÁLJUNK ÚJRA

Próbáljunk újra
azon a nyelven írni,
amelyben
a világ ízét először felfedeztem,
amelyben ha azt mondom: „barack”,
valami illatos, meleg test, mint egy lepke,
suhan el ajkaim előtt:

ahogy
tejfogaim húsába merülnek,
édes vére lecsurog államon
ragacsossá téve ingemet

és maszatos ujjaim
elkenik a nyár zamatát
vézna
kis
nyakamon.

Szentkirályi József: Vitorlások

BARNA JÚLIA

SZELÍDNEK SZÜLETTEM

szelídnek születtem és százszor idegennek
de a világ felemáságában
a szeretettől szép szíveket felismertem
nem vezettek félre
sem mosolyok sem felkiáltójelek
gyávaságom minden szikrát eloltott idejében
az emberek elmentek mellettem
sokszor rajtakaptak hogy egy fontos szervem –
a hit – hiányzik féltem egy pillantással
megsemmisíthet bárki
képzeletem sorsot font önhitelenségem
ostoros nyúlványaiból
rossz alternatívát
nem engedtem magamhoz a csillámló csodákat
a hártás feltételes reflexeiből börtön épült
világméretű egyedüllettemben
belül voltak a rácsok és a szabadulások
ragyogás nélkül éltem
a jelen örökös tegnapijában
mit mondhattam volna?
a madarakkal felrebbent és leszállt rám a csend
könnyektől száradó tekintetem
egy virág árnyékán elkanyarodott a végtelen felé
a tájak lágy hajlatain
az időtlenség türkiz tündöklését
belaktam mint álom az éjt
miközben az életemben eltévedtem
a vers elrendeződött a fejemben
elmondhattam volna ki vagyok
de nem kérdezett senki

BAKA GYÖRGYI**ZÖLDELLŐ LEHELET**

zöld leheletét árasztja a lét
napsárga fejét ingatja
a száratlan bábakalács

táguló pillanat íve a mélybe
hajlít le észrevétlen
lényét csodálni

falum határát átlépve
vígan kaptatok föl a hegyre
színes réti virágok csokra
a csendet szívembe nyitja

szél bujkál a fák között
lombok susogásában
lüktető fénylebegés

frissen tört ösvényen
madarak énekét kísérem
harangszó üt fülemben

belső ébredés lep meg
nem én akarom mégis
megtörténik váratlanul

elém tér Ő aki nincsen napi
tülekedésben felhalmozásban
eltakarja előlünk
lim-lom fontoskodás

zöldellő leheletében fürdik
a rét fénylik a bábakalács
hajladoznak a mezők liliomai
s érzem amint növekednek

Szentkirályi József: A fák állva hálnak meg
(linómetszet)

†BÍRÓ ANDRÁS**RÖVID**

A gyűlölet itt oly
tömör,
mint hídpillérben
a beton.
A sóhajtásnak
csontja van:
karjával átölel,
befon.

Rád rakódik itt az
átok,
s tőle a melled
oly nehéz,
akár a fejsze
öldöklés után,
mire ráalvadt már
a vér.

A szerelem itt oly
méreg,
hogy ízlelgetve
sem tudod,
túl vagy rajta, vagy
tán neked
belőle semmi sem
jutott.

Itt minden csak félig
készül,
s a cél előtt megáll
vagy török,
s örülnöd kell: az
élet itt
s véle a szenvedés:
rövid.

†BŐHM ANDRÁS**A SEBZETT BIKÁHOZ**

Bizony, koronás nagyúr,
örökre vége már a bálnak.
Sápadni ősznek fényei
szemed tavára szálltak.

Búcsúzik tőled most a táj,
erdő, bozontos vár.
Páfrányharaszt és friss avar,
megvetették az ágyad.

Vadász közeleg, nyomodat
jó vérebbel csapázza.
Kísér majd jelképes falat,
egy letört tölgy hajtása.

DYLAN D. TIDES

ECSETEKBŐL, VÁSZNAKBÓL

Ó, mennyiszor kértél: „Fess egy képet rólam!”
Vén cipómmal bambán turkáltam a porban,
s pusztán gondolatban suttogtam el halkán:
Olyan lenne, mintha hazudnék egy dalban...

Nem tudtad, de régen festettem egy lányról.
Próbáltam utána (istenem, de hányról!),
de már nem zenélnék ugyanúgy a színek,
s nincs olyan varázslat... Alkonyi melírnek
nem állt jól azóta egyetlenegy nő sem...
Nem hívnak a vásznak zúgva, ismerősen,
sürgetve az órát: facsarjon ki mindent,
ami vágy csak tombol, s égni készül itt, bent!
Más volt akkor... Nem kín s feladat itt állni,
inkább izgatottan egyre beljebb szállni,
s elmerülni lassan a készülő képben,
épp úgy, mint a harmat szemében nyílt szépben.
Ecsetemmel néha oly könnyű volt sírnom,
ahogyan a méhek margarétaszirmon
lépkednek a foltos, nyári levegőben,
s ahogyan a napfény szökken lemenőben
hullámtörés hátán, könnycsepp-remegésben...
s könnyű volt repülnöm boldog nevetésben...

Azt hiszik, hogy festek, de ez már csak látszat,
azóta csak tépem, hasítom a vásznat...
Ne mondd hát ki többé: „Fess meg engem! Kérlek!”
Csalóka a napfény, nincs vége a télnek...
Gyere vissza akkor, ha már Őt elűztem,
ecsetekből s vásznakból gyúlt égig érő tűzben.

GANI ZSUZSANNA

HIÁBA

Valaha te voltál a bölcsőm,
most lombod titkot susogó költőm.
Ó, emlékszel, hogy mit ígértél?
Vágyálmaimért el nem ítéltél.

És lásd, nemsokára jó az ősz,
lehull az a nyüzött levél, a rőt.
Lásd, veled vagyok, nem vagy árva,
lassacskán megszólal a bús hárfa.

Jaj, csikorog a fagy, jön a tél,
fű, a virág, s te is, fa, elalélsz!
Fityeg majd rajtad csipkés ékszer,
de lassan a kandallóban égsz el!

Várj még! törzsedből adj nekem is,
te leszel a koporsóm, igenis!
A sötét trónol, fény már feslő,
itt a vég, hiába fut a festő.

FAZEKAS MAJOR GIZELLA

BATTA FŐTERÉN

Tegnap égetett a nap,
ma már szellő simogat,
megindult a csobogás,
kis madárnak vizet ád.

Mellette nyári virág,
Batta terének szárnyat ád,
kétfelől, mint lepkeszárny,
pompás színben ragyog rám.

Sokszor el-elnézem én,
színvarázsát élvezem.
Járókelő embere!
Csak egy percig néztek!

Nyugtat ez a vízfolyás,
vízsugár, csobogás,
föl-fölszökken magasra,
szivárványszínt adva.

De tudnunk kell, itt az ősz.
Közel fagy, dér megelőz.
Kiszedték a virágot,
árvácskára átváltott,

amelynek a tél sem árt,
ahogy rásüt fényes nap,
hóból is kibujkálnak,
pasztellszínben ragyognak.

Színes lepke, tarka szárny,
tér ékessége újra már.
Télen, nyáron ragyognak,
szépségére Battának.

Szentkirályi József: Nagyszombat

HABOS LÁSZLÓ**VÖRÖS ÉS FEHÉR**

Vörös
 ablakod alatt a rózsza,
 a naplemente, az áruló csókja.
 Fehér
 a szent szűz gipszszobra,
 márványoltáron a gyertya csonkja.
 Vörös
 a szent vér, az emlékezés bora,
 a gyóntatószék feslett bársonya.
 Fehér
 a szent kenyér, az ehető remény,
 kimosott lelkem s a szemfedél.
 Vörös
 lángja világlik a csipkebokornak
 és sebe az összekaszabolt titoknak.
 Fehér
 a közeledő hold s a könnyező szűz csókja
 és ablakom alatt a rózsza.

KISSNÉ MATKÓ GABRIELLA**MESÉKET SZÖVÜNK**

Mikor a napfény földre hull,
 Ébred a város, és elcsitul,
 Elcsitul a lelkem, s dübörögve ébred,
 Dübörögve ébred, mi földre hullt.

Hajnali ködben nem ringat az álom,
 Hajnalom közben csak önmagam vigyázom,
 Vigyázom, s félek, eltűnik a reggel,
 Porba hull éjjeli világom.

Meséket szövünk, ébren álmodunk,
 Hintában ülünk, de a jövőre gondolunk.
 Mások világát és álmokat kergetünk,
 S nem értjük miért, miért... nem csitul a lelkünk?

Városi zajtól részeg az erdő,
 Itatja magát, de egyszer csak felnő,
 Felnő az ember, s ott kéri számon,
 Hol legjobban fáj az eldobott kő.

Hajnali ködben még ringat az álom,
 Erdőn-mezőn szabadon cikázom,
 Szabadon élek, de eltűnik a reggel,
 Porba hull éjjeli világom.

Meséket szövünk, az élet színpadán
 Rendezők leszünk, és mindent játszánánk.
 Mások világát és álmokat kergetünk,
 S nem értjük miért, miért... nem csitul a lelkünk?

KEREPESI IGOR**VALAHOL**

Valahol, egy felhőn túlról
 Tán az Úr tekint le rám,
 S mérgelődik újra rajtam,
 Boldogtalan kisfián.
 Nem értheti, mi baj megint,
 (Magány bánt, vagy düh hevít),
 S elszörnyedve magára Ő
 Mély-szürke fátyolt terít.

Én meg nézem a szövetén
 Átszűrődő fényözönt,
 Melyet a Hold ömleszt ránk, s mely
 Minden macskaköt elönt,
 És e látvány régvolt képet
 Ébreszt bennem
 (s jaj, megint!),
 Öröm helyett Nosztalgia,
 Hiány-kesernyéje int...

Így hát inkább, elmúlatni
 Ezt az érzés-szellemet,
 Szívem-fejem megnyugodni
 Haza, hozzád kergetett.
 S oly jólesik elgondolom,
 Mikor melléd ülök majd,
 S puha csönddel zavarod el
 Mellőlem Te mind a zajt.

Szentkirályi József: Stációk

KÓSA MÁRTA

ALKONY

Homályba vesző távoli dombok
sárguló lombok
tárulkozó völgyek ösvények
tölgyek vörösbe öltöztek
rézcsíkokat vet sebtében rájuk a nap
leveleket táncoltató alkonyi szél
rángatja cibálja kopottas ruhájukat

út kanyarog
rég látott képek szívemhez érnek
ott a füzesen túl már vége
határfolyó sáros sávja
unott hullámaint fény cifrázza
átellenben hegyek magasodnak fel a messzeségbe
az
ég végtelen tarka tábla tüzes jelekkel összefirkálva
szürkék vörösek feketék olvadozó világoskékek
merész lilák és rózsás pír fodrozza az alkonyi fényorgiát
csipkék a fák

kormos ágakon átragyogó kései sugárnyaláb
reményét veszítő kicsiny itt a világ
éhes kutya falat után kutat
kőkereszt talapzatánál szemétkupac
szanaszét sodorta a szél a gyűrött papírdarabokat

bodros borjak fehérek barnák legelnek
tágas rét zsenge fűvét komótosan nyelik

esteledik
szemközti domboldalon egy parcella frissen szántva
magvait ölelni vágyja

szomorú szép elhagyatott vidék
szétfoszlott térkép viskók és omladozó kúriák
lámpa sehhol sem ég nem világol más csak a hold
éles kanyar fényes utakra csal
hátam mögött tűnik el az utolsó nógrádi bucka
őz ina feszül kiugrani készül a feketéllő
kanyargós erdei útra...

Szentkirályi József: Csendélet

KREISCHER NELLY

VISSZAEMLÉKEZVE

Álltam a furcsa búcsúzás után,
s távolodó alakodat néztem.
Hirtelen fordultál meg,
rég hallott lánynevemen szólítottál,
S hangsúlyodban benne volt tömörítve a MINDEN.

Csak egy pillanat lett ez a varázslat,
de álmatlan éjszakákon felidézve újra hallom.
Érzelmek tolakodnak ilyenkor elő,
S fényképedet nézve rólad gondolkodom.
Mennyire szeretném még egyszer hallani,
úgy hallani, úgy élni meg azt a pillanatot,
ahogy akkor, ott az megadatott!

Varázslat volt, lélekig hatolt,
mert abban a két szóban és a hangsúlyodban
benne élt egész ifjúságom, múltam szépsége,
de vibráltak benne az elvetélt álmok is.
Benne volt lemondón, elgondolkodtatón
jelenem kilátástalansága, nemléti közelsége,
öröm és fájdalom minden magassága, mélysége.

Ilyet csak művészlélek tud így kivetíteni,
aki érzékeny minden rezdülésre,
aki ötvözni tudja az érzelmeket,
lélek-mélyben rejtve önmagát.

Szeretném még egyszer hallani tőled,
hogy borzongva éljem meg a csodát!
Te azt mondd: tűnt a pillanat,
visszahozni nem lehet, nem szabad?!
Várd türelemmel, sorsod még mit tartogat!

LUDWIG GÉZA

AZ ŐSZ VADUL, HÖRÖGVE JÖTT

Most az ősz vadul, hörögve jött,
nyár bohó mezét szaggatta meg.
Vaskos, szürke fellegek mögött
rekedt a fény. Mélabús színek.
Lángoló vörösből matt piros,
fakul száz árnyalatja zöldnek.
A sárga, fehér szürkén poros,
az égnek kékje is komor lett.
Sárgult levél, barna, rőt avar
– hamu alatt parázs a nyárból –
lágyszíneket kever az ősz. Kavar
harmóniát az indulatból,
s úgy rejti el, mint zsarátnokot –
ha kopognak fagyott holnapok.

LUKÁCS MÁRIA**NYÁRI DAL**

Még álmodik a dunai nyár
csónakban ring egy hullám hátán
hús habok felett fecskerajok
gyere gyere mást nem akarok

A sziget is forr homok pereg
morzejeleket ír a szívem
szállok szállok de lemaradok
még emlékeim rabja vagyok

Nyári ízekkel minden pohár
cseppjében van egy kis muskotály
olyan mintha engem akarna
szerenádöt küld s udvarolna

MÁTÉ MIKLÓS**ODASZÓLÁS**

Országunkon
sokszoros
(off soros)
a teher
a teher
a teher
te hernyó.

JEANNE D'ARC A MÁGLYÁN

Rouen főterén
Cölöphöz kötözve
„boszorkány és eretnek”
Szent hamvad máglyán.
Kormos szűz testét
Heves lángok hágják
Tüzet szív tüdeje
Lángot öklend torka
A bámész nép borzad
A tűz körül csorog
Ínyenc papok nyála:
Egyházi pecsenyét
Sütnek a Sátánnak

MAGYAR DIÁNA**SZAVAK NÉLKÜL**

Mondd, hányszor sírtál csendes éjszakán, mikor senki nem látott?
Hányszor próbáltad üveges szemmel felismerni a valóságot?
Hitted, hogy minden szó igaz – mert hinni akartad.
Hagyta le bomlani az oly nagy gonddal felépített falakat.

Védtelenül állsz a hóviharban, hajadat tépi az északi szél.
Nincsenek falak, nincs, aki a kezéd fogja, senki sem mesél.
Fázol. Csupasz lelked vacog. Hiába ölelnek körül a lángok,
A tűz ellobban, és nem marad más: a hóban hátrahagyott lányom.

A magány érzése fojtogat, mikor belenézel saját szemedbe,
Önnön karoddal öleled csupasz vállad remegve.
Az árnyak tisztos távolból figyelik, ahogy marcangolod magad.
A kétségek felzabálnak minden csepp reményt, míg csak a csont marad.

Krétával és vízfestékekkel fested életed vásznára a képeket,
Görcsösen szorítod a megélt perceket, a halványuló emlékeket.
Amíg infúzióból csorog beléd az élet, addig látod a színeket,
Esténként forró kávét szorongatva a távolba réved tekinteted.

Vékony a kötél, amin minden egyes nap egyensúlyozol.
Fölötted angyalok és halvány mennyország, alattad a kénköves pokol.
Kitartóan haladsz előre, csak a kitűzött cél lebeg előtted,
Vonásaid megkeményednek arcodon. Elfogyott a gyengédség belőled.

†MÁJER JÓZSEF**ELMARADT VACSORA**

Két talpas pohár
terített asztalon vár,
kiszáradt belseje,
sosem lesz tele.

Elhervadt rózsaszál
kristályvázában áll,
rég megitta már vizét,
hullatja száraz levelét.

Érintetlen két teríték,
két gazdátlan szék,
elmaradt vacsora
hiteles tanúja.

Már a gyertya sem ég.
Fájdalmas emlék:
egy múltó szerelem
mardossa szívem.

Szentkirályi József: Döbrentei tér

MÓCZÁR CSABA**RÁKVACSORA CÁPA MÓDRA**

Cápa úrfi nyitott be az úriszabó-műhelybe,
 rendelést akart leadni egy rend új öltönyre.
 Kezében ollóval vendégét fogadta a rák hátrálva,
 s bár a cápa az árat drágállta,
 végül ráállt a vásárra,
 mert a minőség jó, sőt kiváló,
 mondhatni, ez aztán tud hatni
 az ellenkező nemre, s rögvest igenre
 nyílik a szája egy vacsorameghívásra
 a cápalánynak.
 De pechjére a ráknak
 őt kívánta meg estére
 táljába az estélyre.
 S hiába varrta meg a rák cápa úrfi ruháját,
 már nem élvezhette jól megérdemelt jutalmát.

PÁLFI NÁNDOR**GÖRGETHETŐ VALÓSÁG**

A régen kedves arcok,
 Mint a valóság széttört szirtjei,
 Rendre kibuknak emlékeid
 Fel-felszakadó résein,
 Melyeket mint a gyermek
 A sebet, folyton elvakarsz,
 Hogy enyhítsd azt a belülről
 Gyötrő, szűnni nem akaró viszketést.
 Szétdobált évek és lelakott
 Kapcsolatok online-magányában
 Mászkálsz életed félművészes zugaiban,
 És mint a kivert kutya
 A felé nyújtott ételért,
 Úgy kapkodsz te is a fény felé:
 Félszegen, mégis nyers, állati
 Ösztöntől vezérelve.
 Úgy érzed néha, hogy van,
 Akit tudnál szeretni,
 Vagy legalábbis megpróbálnád,
 De aztán rájössz, hogy a
 Szeretet is olyan már benned,
 Mint a hűtőben felejtett tej:
 Túl sokáig tartottad odabent,
 És megbűdösödött.
 Így élsz magadra hagyatva,
 A közösségi hálók rádtekeredett
 Hurkai közt vergődve.
 Szemeiddel egyre a szürke ködöt
 Maszatozolod, de aztán mikor
 Meglátod a fényt,
 Amit egész szintelen
 Életedben
 Kerestél, rájössz:
 Az is csak egy rohadt reklámtábla
 A ködből elősejlő pláza oldalán.

NAGY-RAKITA MELINDA**EGY BARÁT VÁRATLAN HALÁLÁRA (BT)**

Nyálkás őszi köd szítál
 Ragacos murva ropog a csizmám alatt
 A hantokon még bőszen virulnak
 Emlékezésünk múlt heti csokrai
 S most megint egy új sír nyílt
 S megint egy család hallgatja
 Zokogva zuhogó göröngyeit
 A búcsúnak
 Mint
 Fekete paripák dobogását
 Remegő szívkamránk falán
 Nem felejtünk
 Írattuk
 Arany betűkkel fehér szalagra
 Mily sablonos
 S mily nagyon igaz
 A bánat idővel csendesül
 Az emlék megmarad
 S a föld alatt elnyugszik a barát
 S a föld felett tovább menetel
 A többi szerencsés
 Kit még várat magára
 A halál

PÉTER ÉVA ERIKA**[NÉHA OLYAN]**

néha olyan tisztára van seperve
 mint falunkban a rendes vasárnapi utcák
 néha a két tavon
 felhők szárnycsapkodnak
 a bóbítás napsugarak közé

 és szajzik már az ég alja
 tompán visszatükröződnek
 a kemény gyermekkor ütései
 meglebbentik a fakuló szürkeséget
 aztán csak-csak kibodorodik a derű

 néha elnézem ahogy a köztes idő
 barázdáiba hosszú hallgatásmagvakat
 vetnek az emlékek
 jó hogy még itt vagy papóm

NAGY-RAKITA MELINDA

Folyó partján fűz
 Ágai vízbe lógnak
 Habokkal üzen

SALL MARGIT**MOTTÓ**

Nem kérem, hogy hallgass meg,
nem kérem, hogy maradj,
nem kérem, értsd meg,
csak azt kérem, magadra figyelj.

A napra, a holdra, erőre, hóra, felhőre,
mely akkor is jön, ha nem kéred,
fújja el a szél tőled a rossz emléket.

Gondold csak el, milyen csoda vagy,
gondold csak el, mennyire megismételhetetlen vagy.
Mire voltál, és mire vagy képes,
te teremtet meg az összes emléked.

Azt mondom, figyelj magadra, tudod ezt,
csak mélyen elfeded,
legalább egyszer nézz mélyen a szemembe,
az igazságot láthatod meg benne.
Háborgó lelkedről vedd le bilincsed.
Igazán szeretni csak szabad szívvel lehet.

SZABÓ IMRE**SEGÍTSÉGÉT NYÚJTJA**

Kegyelme rájuk száll,
Kimentí lelküket,
És éhínségben is
Megtartja éltüket.

Benne van örömünk,
A szívünk felvidul,
Lelkünk várja Urunkat,
s életünk kivirul.

Ő a védelmezőnk,
Keze fejjünk felett,
Ki Istenének vallja,
Boldog nép az lehet.

SCHMIDT GYÖNGYI**MÁRTÁNAK**

neved napjára szeretettel

Mit írjak hirtelen
neved napjára e kedves ünnepen
Fogalmazzak egy egzotikus verset
egy szép hangzású prózát
esetleg a rohanó időben fogant
magasztos hangvételű ódát

Vagy hallgassak inkább
mert hallgatni bölcsebb
mint fecsegéssel megtölteni
a néma csöndet

De mégis mondanom kell
valami szívedhez szólót
ezen a jeles ünnepen
talán egy esszét illene
zengenem ami felszárnyal veled
egészen az égig
Isten tenyeréig

De hát képzetemben
ott ragyogsz mint
fényes csillag immáron
időtlen idők óta
és büszkén tekintesz le
a jeles tollforgatókra
és megkönnyezed a lemaradókat

Légy hát áldott
Te sok szerzőnek alfája-ómegája
izig-vérig felsőfokú patrónusa
tisztá lelkű hű tolmácsa
aki szemet hunyva átsétálsz
egy szürke rímen
egy sekélyes gondolaton
munka közben nem káromkodsz
alázattal imádkozol

Menet közben meg-megesik
éles nyelvek beléd marnak
ne ejts könnyet ne vedd zokon
áldást suttojg szótlan jajjal

Végezetül neved napján
kívánom hogy áldozatos
nemes lelkű munkád kapcsán
hosszannázva köszöntsön föl
minden szerző minden barát
Idő múltán utad végén
megérdemelt jutalomként
koszorút köt szép fejedre
majd a város...

Szentkirályi József: Csend és nyugalom

SZEGHY KAROLINA**ŐSZ**

Mint egy barna vándor,
Úgy érkezik közénk,
Avar lábunk nyomán
Felhőt terel fölénk.

Hegyen szőlő érik,
Borrá válik nyomban,
Kicsiny rovar szalad,
Nyomot hagy a porban.

Készülnek a télre,
Ételüket gyűjtik,
Édes kuckójukat
Ők sohasem fűtik.

Zöld, barna és sárga,
Színes, csodás ágak,
A fázós madarak
Inkább délre szállnak.

Esőfelhő gyűlik,
Hidegebb a reggel,
Minden egyes ember
Nehezebben kel fel.

Korán sötétedik,
Későn jön a hajnal,
Bujkálódik a nap
Aranyszőke hajjal.

Kipirul az orca,
Vöröslük a nózi,
Pocsolyában ugrál
A picike Nóri.

Mégis olyan kedves
Szívemnek az ősz is,
Téli álmok jönnek,
Megágyaz az őz is.

TORMÁSSY ERZSÉBET**LEGENDÁK**

A legenda ritka érték,
nemzedékek kincse.
Szájhagyomány végtelenje
őrzi mindörökre.

Hozzátesznek és elvesznek,
ám nem vallja kárát.
Épp ez őrzi a legenda
sejtelmes világát.

Mesélésnek nemes útján
csiszolódik, szépül,
s évszázadok adják tovább
napjainknak végül.

SZIGETI ESZTER**LELKEM SZÍNEI**

(Tomozi Gizella festőművésznék)

Tiszta szívem fehér vászon, kifeszítem én,
boldog mosoly, könny s a bánat fátylat szó köré.
Születésem óta érzem, őrangyal kísér,
minden pillanatban fényt áraszt felém.

Lelkem színei formálják lételem,
képekben zenél a szívem.
Angyal jár előttem, cseng az éneke,
színes vászon már az életem.

Szerelem, anyaság, munka, élet és halál,
színekké válva csorognak lelkem falán.
Volt olyan, hogy égbe szálltam, akár a madár,
mégis szárnyam tört a porban, ha ért szomorúság.

Lelkem színei formálják lételem,
képekben zenél a szívem.
Angyal jár előttem, cseng az éneke,
színes vászon már az életem.

Megállsz egy festményem előtt, nyílik a világ,
tárd ki szíved, figyelj kicsit rám!
Lélektől lélekig így jutnak el csodák,
s az angyal bennünk énekel tovább!

Lelkem színei formálják lételem,
képekben zenél a szívem.
Angyal jár előttem, cseng az éneke,
színes vászon már az életem.

SZÖLLŐSI BERNADETT**ESŐS NYÁR**

Könnyet sír az ablakra az eső,
bánat-csermelyt csorgat az eresz,
az égboltról lábat lógat egy felhő –
közepét hasítja egy napsugár-repezs.
A szél egy marék reményt repít,
és szétszórja lyukas szívem fölött,
áthullt rajta mind – és az sem segít,
hogy egy dalt fütyül, amit ő költött.
Kergetőzik szívtájon a gondolat:
zöld szemed lesz minden reményem.
Valami bennem szárnyat bontogat –
csak ne törjön az érzés kerékbe.

BARNA JÚLIA

a fűzfa haját
szél borzolja utána
meg is fésüli

TARNÓCZINÉ BARABÁS IRÉN**NEGYVEN FELETT**

Negyven felett, sajnós, kerek lesz a divat,
mert a nő ugyan örök, de idővel változik az alak,
s a ruháknak csudamód laza a vonala,
mert színekre, vonalakra az optika kihat.

Szűk lesz a pulóver, szűk lesz a sok szoknya,
csak csípőig jön fel már a beste nadrág,
bánatunkban elmegyünk egy ruhaneműboltba,
végül is a szabónál majd méretre varrják.

Erős fényben nem nézhetünk közletről tükörbe,
fotózáskor a távolság jótékonyan lágyít,
szeretjük a bézs finom, puhító színeit,
s nem szaladunk túsarkúban száz métert hazáig.

Takarjuk ravaszul az élet múlását,
sminkelünk, rúzsozunk, festjük a hajunkat,
pedig szemüveg nélkül is látni a változást,
csak egyet nem teszünk meg sokan:
elfogadni bölcsen mostani magunkat.

†**TEMESI ÉVA**

SZERELEM

Mikor már nem volt nagyon jó élni,
mikor már nem volt mit remélni,
mikor a halál látszott már jobbnak,
és nem ígért semmit a holnap,
maradtál, mert én erre kértelek.
És mert nélküled nem élhetek,
a kedvemért még itt voltál velem.
Hát van ennél nagyobb szerelem?

TÓTH MÁRIA

ISTENEM, TE JÓ

Istenem,
Köszönöm, hogy élhetek.
Hogy szenvedésből öröm jöhet,
Hogy színező a Napsugár,
Hogy a Hold rá örökké vár.
Várom az öröklétet,
Szenvedem az ittlétet,
Mégis köszönöm,
Hogy értem eljössz,
Köszönet, hogy remélhetek.

TARNÓCZINÉ BARABÁS IRÉN

Sirályok szállnak
fel a napfényes vízről.
Búcsúzó kezek

VALENTIN ISTVÁN**VILÁGREND**

Véded az igazad, s lefejez a bíró...
Ide-oda raknak, nincs szavazás.
Tömd meg a zsebed, és te leszel a kígyó!
Jó az a szerep, ami mély sirt ás...

Szűzies uraink röhögik az ólat,
Terelik a népet jó katonák.
Fölfele hazudik kecsesen a tollad,
Így tesz az eleve, ki csontot rág.

Új csoda született Nyugaton, az érme!
Atya-fia sincs már, pénz a kenyér.
Gyűjtsd a sok aranyat, sokat adok érte!
Balga a robot, akit átvértél...

VARGA ZOLTÁN**EMLÉKEZNI**

Ódon kastély
kertjét járva...
Kies szoba
szélén állva...

Ablak helyén
hideg – rázva...
Szellem helyett
hűtve, fázva...

Csodát szólni
szájam tátva...
Csengőt rakni
régmúlt házba...

VINCZE JUTKA

FEHÉR VÁSZON

Ötvenszer hetven: a fehér vászon.
Ráképzelem kicsiny világom.
De akár ráfesthetném a Holdat, a Napot,
Az égről az összes csillagot.
Festhetnék kéket, zöldet.
A Földet.

Ráfesthetnék sietős embereket,
Kockafejűeket és kerek fejűeket.
Egy embert, kinek üres a belseje,
Egy másikat, kinek soká lesz elseje.
Festhetnék egy csepp bánatot,
Sok boldog pillanatot.
Az egész rohanó életet.
Aztán ha az ecset előkerül,
A világ lecsendesül,
Az idő megáll.

SZATMÁRI KRISTÓF

MÁGLYÁN

Elhurcolnak, felkötnek,
Szív szava ellen élnek,
Szárnyaimba beletépnek,
Lángok közé odavetnek.
Máglya felcsap, sötét füstje
Száll, száll a csillagos égbe,
Beborítja sötétlőn az űrt,
Varjúhaddal vad tort ül.
(Lent, hol parázs hamvad,
S lekushad a dühödt vad,
Fröccsen, elfő a sűrű vér,
A zajló tömeg hazatér.)
Szél és hamu: jó barátok,
Fergeteggel együtt szállok,
Megpihenek otthonomban,
Csillagtenger nyugalomban.

**Az érdi Vörösmarty Mihály Gimnázium által
meghirdetett vers- és prózaíró pályázat
5. osztályos nyertesei**

BÍRÓ DÓRA ANNA

NEKEM A NYÁR

Nekem a nyár
az azürcék táj.
Hús habokon hajókázva,
Mély tavakban lubickolva,
Léghajóban égre szállva,
Mindenütt csak kék.
Engem a nyár
mezítláb vár.
Forró homok sütögeti sarkam,
Selymes fű csiklandozza talpam,
Langyos iszap simogatja lábam,
Lebegek a gondtalanság tavában.
Nyáron mindenütt akad
egy fűszeres, finom falat.
Csábít a mézédés dinnye és barack,
Gyümölcsöskertben éhen nem maradsz,
A strandon lángosért, gyrosért szaladsz,
Habos, krémes fagyalt, bármerre haladsz.
Elröpült a nyár,
bús szeptember vár.
Szeretném, ha az is gyorsan múltna,
S a viruló nyár megint enyém volna.
Tankönyvek és házik fārasztanak újra.
Mégis mosolyt csal arcomra
a régi barátok vidám kacagása.

DÉNES ALEXA LAURA

HA Ő NEM LENNE, ÉN SEM LENNÉK!

„Az életben a legtöbb szépség kettesével, hármasával, tucatjával vagy százával bukkan fel. Rengeteg rózsa, csillag, naplemente, szivárvány, fivér és nővér, nagynéni és unokaöcs, de csupán egyetlen ANYA van a világon.” (K.D. Wiggin)

Milyen anya? Hogy néz ki? Se nem túl magas, se nem túl alacsony, pont akkora, amekkorának lennie kell egy anyának. Általában kedves, kellemes, mosolygós, de ha rosszat csinál, egy pillanat alatt szigorúvá válik. Bőre szép, sima. Haja rövid, jól áll neki! Szeme vidám, csillogó, tekintetéből mindent ki lehet olvasni. A füle kicsi, mint az enyém, az orra közepesen nagy. A szája veszedelem, attól nagyon félek! Nem azért, mert csúnya, hanem mert jól tudja használni! (Nem harap, de szidni tud veled.) Keze kecses, hosszú, ujjai vékonyak, de nagyon hosszúak, arra találták ki őket, hogy engem simogasson.

Az én anyukám otthon anya, feleség, szakácsnő, pék, takarítónő, mosónő, bevásárlónő, ő vasal, és velem is ő tanul. Rendkívüli tehetsége van, hogy egyszerre több helyen tartózkodjék, egy pillanatban száz dologra gondoljon, közben egyszerre tízet csináljon. Saját szememmel látom, hogy felteszi főni a vizet, mellette zöldséget tisztít és vág. Közben a mosógépben cseréli a ruhákat, de velem törit tanul. Ezt szem nem győzi követni! Estére kész a vacsora, a ruhák száradnak. Hiába lesem őt titkon... csak két keze van, de mégis olyan, mintha legalább tíz lenne neki.

Nagyon sokat mesélünk: nemcsak olvasunk, hanem mi magunk is kitalálunk meséket. Sokat beszélgetünk, mindent meg lehet beszélni vele. Ha bajban vagyok, és nem tudom, mit tegyek, mindig ellát egy-két jó tanáccsal. Érdeklődő és megértő. Mindig elmondja a véleményét, még akkor is, ha fáj. Őszinte. Soha nem vezet félre, nem hiteget, és nem csap be. Ha mond valamit, ahhoz tartja magát, ezért – szerintem – megbízható.

Anya erős akaratú és kitartó, amit eltervez, azt meg is valósítja. Engem is igyekszik erre nevelni. Amikor nehézségbe, akadályba ütközöm, néha én szívesen feladnám, de anya nem engedi. Így nem értünk mindig mindenben egyet, de ebből sosem alakulnak ki tartós vitáink.

Ő a példaképem, mert mindent jól csinál, ezenkívül magabiztos és lendületes. Szereti a rendet, és gyűlöli a hazugságot.

Ő a legjobb barátnőm, aki mindig segít, ha igénylem, de nem korlátoz a szabadságomban. Soha nem dönt helyettem, de – ha kérem – útbaigazít. Szerinte: „Amikor megszületik egy gyermek, hoz magával egy titokbatyucskát, tele kincsekkel, minden jóval, amit adni tud, ám ezt a batyucskát ő egyedül nem tudja kibontani. Ehhez kellünk mi, anyák.” Ehhez tartja magát, segít, de nem erőlteti rám a gondolatait.

Sokan mondják rám, hogy „anyám lánya” vagyok, vagy „Alexa tiszta anyja”, és én ilyenkor örülök, és boldog vagyok és büszke.

Jó nekem anyám lányaként!

JANKOVITS MÁRTA ROVATA
(Százhalom Online)

KELTA MESÉK
(Az Érdet és Battát érintő halmokon játszódik)

Li Ban és a medvebocs

Élt valamikor a Halmok falujában a magas part felett egy kislány, Li Ban. Szülei fájó szívvel meséltek esténként a régen elveszett otthonról, a menekülésről. A történetek nemzedékről nemzedékre öröklődtek.

Akkor régen több család is érkezett a Halmok falujába, ahogy elnevezték az új telepeseke. Nem messze a helyről, ahol házukat felépítették, furcsa halmok sorakoztak egymás mellett. Erről nevezték el a falut. A gyerekek gyakran jártak oda játszani, fel-alá szaladgáltak az oldalán. Télen fából talpakat készítettek, azon csúszkáltak, ha már leesett a hó.

Li Ban legjobb barátnője Finola volt, Ifor ezüstműves lánya. Niam, Finola édesanyja gyakran küldte a két lányt a közeli erdő szélére gyógynövényeket gyűjteni. Ebből főzött orvosságot, ha valaki beteg lett a családban, de jutott belőle a többi falubélinek is.

A liget mögötti sűrű sötét erdőbe tilos volt gyermeknek belépni, ezt a felnőttek nagyon komolyan vették. Finola nem is merészkedett csak az erdő széléig, de Li Ban világeletében szökös, csavargós kislány volt. Hol a Duna partján találták meg, hol a völgyben, ahol számtalan, szebbnél szebb virág nyílt. Sokszor nézett vágyakozva az erdő felé, vajon mi rejtőzhet a magas fák mögött. Hallott a felnőttektől a titokzatos szent tölgyfáról, amit Mughnának neveztek, a medvékről, akikről csak tisztelettel beszéltek, magukat a medve népének tartván.

– Mit gondolsz, Finola, mi lehet ott a nagy fák mögött? De jó lenne egyszer látni – mondogatta gyakran.

– Eszedbe se jusson odamenni, Li Ban! Tudod, hogy az erdő gyerekeknek. Apa mesélte, hogy hatalmas, félelmetes állatok élnek ott, ha eltévedsz, soha nem kerülsz haza. Gyere inkább segíteni. Anyám nagyon sok munkát bízott rám. Meg kell etetnem az állatokat, fát kell bevinnem a tűzrakáshoz. Anya egész délután a szövőszéken dolgozik, apának sző egy új köpenyrevalót.

– Jó, menjél csak, én is mindjárt megyek utánad, csak még valamit megnézek.

Még erősen sütött a nyári nap, amikor Li Ban elindult az erdő felé. Valami vonzotta, aminek nem tudott ellenállni. Nem is vette észre, de egyre beljebb és beljebb került, oda, ahol már olyan sűrűn nőttek a fák, hogy a nap fénye is alig hatolt át az ágain.

Lassan ereszkedett le az alkonyat, egyre nagyobb lett a sötétség. Li Ban szemében a fák még hatalmasabbnak látszottak, mint amilyenek igazából voltak. A mélységes csöndben csak az állatok neszezése hallatszott. Most már nagyon félt, és fázott is.

– Most mit csináljak? – sírta el magát kétségbeesve. – Miért is nem hallgattam Finolára? Most otthon lehetnék, a többiek már biztosan vacsoráznak. Azt sem tudják, hol lehetek. Apám agyon fog ütni, ha egyáltalán megtalálnak.

Így kesergett magában, mikor elfáradva leült egy nagy fatövébe. Jól belebújt a vastag avarba, hogy ne fájzon annyira. Alig szunyókált el a kimerültségtől, mikor egy puha, nedves valamit érzett az arcán. Rémülten nyitotta ki a szemét, és egy meleg, barna tekintet nézett rá egész közelről.

– Nahát, egy medvebocs! – nyújtotta ki a kezét, hogy megsimogassa a meleg, barna, vastag bundát. Félt az állatoktól, de a medvéktől nem. Ők a medvék népe, nem bánthatják, ezt hallotta sokszor otthon, így aztán meg sem ijedt. – Tudod, eltévedtem ebben a rengeteg erdőben. A barátnóm, Finola, mondta, hogy nem szabad idejönnöm, de nem hallgattam rá. Félek és fázom, mindjárt leszál az éjszaka, és nagyon sötét lesz – panaszkodott a bocsnak, az meg, mint aki mindent ért, barátságosan morgott, aztán befúrta magát a kislány mellé az avarba.

Li Ban szorososan a hátához bújott, most már nem félt, nem is fázott, mert nem volt egyedül.

Így aludták át békésen az éjszakát.

A reggeli nap fénye épphogy átszűrődött a fák lombjain, mikor Li Ban emberi hangokra ébredt.

A saját nevét hallotta több irányból.

– Gyertek gyorsan, megtaláltam – kiabált egy hang, most már egészen közel –, itt van a fa alatt.

Li Ban megismerte a hang gazdáját, Morent, Finola bátyját.

– Nicsak! Hiszen nem vagy egyedül! – nézte csodálkozva az avar alól álmosan előkecmergő medvebocsot, aki álmélkodva nézte a sok embert, akik összegyűltek a kislány körül.

Örültek, hogy megtalálták, miután az egész falu őt kereste. – Köszönöm, kis bocs – ölelte át hálálkodva az állat nyakát –, nélküled ki tudja, mi történt volna velem?

Li Ban attól a naptól kezdve soha többet nem merészkedett az erdőbe, csak a szélére, ahol a kis bocs várta. Vitt neki mézet, mert azt nagyon szerette.

Így múltak az évek, a kislányból nagylány lett, a kicsi bocsból óriási medve. A falusiak nem féltek tőle, mert ismerték, és meg is szerették. Az idegenek rettegetek tőle, mert ő vigyázta a Halmok népét. Akkor is ott volt, mikor Li Ban a szent fa alatt örök hűséget esküdött Morennek, aki azon a régi napon megtalálta az erdőben.

A Nagy Medve és Fényecske története

Egy augusztusi éjszakán Nagy Medve haragosan sétált fel és alá az égbolton. A körülötte keringő hat kicsi csillagnak még a fénye is elhalványult félelmében.

– Mi baja lehet? – találgatták. Fényecske, aki a legbátrabb volt közöttük, odaállt eléje.

– Látom, valami bánt téged, áruld el, kérlek szépen, hátha segíthetünk rajta. Itt vagyunk mi hatan testvérek, és a milliárdnyi csillag is biztosan segítene, csak ne mérgeledj! Nemsokára kezdődik a csillaghullás, amit te felügyelsz. Mi lesz velünk, ha összevissza kezdenek hullani a csillagok?

– Jaj, Fényecske! Mérgek is vagyok, szomorú is. Naponta nézнем kell, hogyan veszekedik egymással a Medvék Népe a Halmok falujában. Owen és Boand, a felesége, állandóan marják egymást. Nap mint nap a veszekedésüktől hangos a falu, olyan hangos, hogy még idáig is elhallatszik. Nem elég, hogy egymást szidják, a faluban a férfiak Owen, a nők Boand pártjára állnak. Rendet kell tennem még a nagy ünnep, a csillaghullás előtt. Annyira el vannak foglalva ezzel a bajkeveréssel, hogy lehet, hogy még a csillaghullást sem engedélyezem az idén.

– Tudod mit, Nagy Medve? Segítek én rajtad, van is egy ötletem – közölte büszkén Fényecske. – Lemegyek a faluba, megpróbálom kibékíteni a haragosokat.

Így is történt. A kis csillag lesuhant a végtelen égboltról, és pont Ifor mester asztalán landolt, aki még a szerszámot is kiejtette a kezéből ijedtében, amivel a csodás ezüst ékszerait készítette.

– Ne ijedj meg, Ifor Mester! Fényecske vagyok, a Nagy Medve csillagkép legkisebb, de legbátrabb csillaga. Ő küldött engem, hogy békét teremtsen a falu népe között. Nagyon bántja, hogy nem jöttök ki egymással. Mérgében még azt is fontolgatja, hogy az idén elmarad a csillaghullás.

– Jaj, Fényecske, csak azt ne! De miért pont hozzám jöttél?

– Ifor mester, neked nagy tekintélyed van a faluban, ezért kérem a segítséged. Amilyen dühösek, talán nem is hallgatnának egy ilyen inci-finci csillagocskára.

Az nem is tudott ellenállni a kérésnek. Feltűzte Fényecske-t a sapkájára, aki boldogságában, hogy talált segítőtársat az emberek között, még százszor fényesebben ragyogott, mint ahogyan az égen.

A sötétség már leszállt a falura, de Owen és Boand még mindig ott állt a tér közepén, és hangosan szidták egymást. Veszekedésük a többieket is lázba hozta. Már-már egymásnak estek, amikor a sötétben fényt láttak közeledni, amitől rémületükben azonnal elhallgattak.

– Te vagy az, Ifor mester? – kérdezték, amikor közelebb ért, és arcát megvilágította a fény. – Mi van a sapkádön?

– Fényecske, a kicsi csillag, akit apánk, a Nagy Medve küldött hozzánk, hogy kibékítsen egymással benneteket, én pedig segítek neki. Beszélj, Fényecske!

– A gazdám, a Nagy Medve küldött hozzátok. Nagyon mérgek, mert már hetek óta mást sem hall a Halmok falujából, mint veszekedést. Azt üzente, békéljete meg egymással, mert ha nem, büntetésből elmarad a csillaghullás, amit annyira vártok minden évben. Halljam, mi a bajotok egymással?

Lett is nagy hangzavar, mindenki egyszerre akarta elmondani bűját-bajját.

– Csak egymás után – Ifor mester erős hangja lecsendesítette a zajongókat. – Neked, Boand, mi bajod van Owen-nel?

– Mi a bajom? Csak bajom van. Minden munka rám marad. Mosok, főzök, takarítok, szövöm a ruhákat, fát vágok, mézet gyűjtök, aszalom a gyümölcsöt, hordom a vizet a Dunáról. Még szerencse, hogy mosni lejárunk a

folyóra, de minden máshoz cipelnünk kell a vizet fel a hegyre. Akinek lánya van, annak könnyebb, mert segít a ház körül. A gabonát is nekünk kell levágni, elvermelni. Gazolunk a növények körül, és még mennyi minden munkát végzünk – sorolta sérelmeit véghetetlenül Boand. – Owen meg mit tesz? Halászik meg vadászik, ez csak szó-rakozás. Este meg kiül a barátaival a térre kockázni.

– Te mit szölsz mindehhez, Owen? – érdeklődött Fényecske. – Hát nincs könnyű dolgokat, nektek, embereknek.

– Szórakozás vadászni meg halászni? Hajnalban indulunk a vízre, télen a jeget törjük a Dunán, hogy kifogjuk a halat. Éjjel lesen az erdőben vadra várva? Amíg ő meleg ágyban alszik. Engem éget a nyári nap, télen naphosszat és még hosszabb éjszakán át fagyoskodhatok a hidegben.

– Most már elég, halljátok hát a javaslatomat – szakította félbe a sirámokat Fényecske. – Mától fogva egy hétre cseréltek. Az asszonyok végezzék a férfiak munkáját, a férfiak az asszonyokét. Meglátjuk, mi lesz belőle.

Így is történt. Az asszonyok halásztak a folyón, állították a csapdákat az erdőben.

A férfiak végezték a ház körüli munkákat. Ifor mester eközben, mert ő nem vett részt a cserében, szorgalmasan dolgozott valamilyen ékszeren, amit Fényecske érdeklődve nézett. Szeretett volna már hazamenni, de hátra volt még két nap. Hangokat hallva kikukucsált az ajtón, hát látja ám, hogy a falu népe gyülekezik a ház előtt.

– Mi történt, emberek? Miért jöttetek, hiszen még két nap van hátra a kiszabott időből.

– Tudjuk mi azt – vette át a szót Owen és Boan. – Kérünk szépen, Fényecske, cseréld vissza a munkát. Legyen úgy minden, mint régen. Félünk a vízen és az erdőben. Elismerjük, nem szórakozás a vadászat és a halászat – mondták az asszonyok.

– Nem is gondoltuk, hogy ilyen nehéz a házimunka – mondták a férfiak.

– Most legalább megbecsülitek egymás munkáját. Ti, férfiak, azonban segítetek a nehezebb munkákban. A víz-hordás ezentúl a férfiak feladata lesz. Az aratást együtt végezzétek! Ti, asszonyok, meg ne veszekedjetek annyit. Azért ülnek ki kockázni a férfiak a térre, hogy egy kis nyugalom legyen a porlekedéseketől.

A falu népe megfogadta Fényecske tanácsait, hogy mostantól békében élnek egymással. Nagyon megszerették a kis csillagocskát, főleg Ifor, aki búcsúzóul egy ezüst csillagot ajándékozott neki, amelyen eddig dolgozott. Fényecske boldogan vitte fel az égboltra, és azóta a Nagy Medvének hét csillaga ragyog az égen.

Elérkezett a csillaghullás éjszakája.

A falu népe kint állt a Duna feletti magas parton, és várta az égi tűzijátékot. Nagy Medve minden eddiginél csodásabb látnivalóval jutalmazta meg népét.

A lehullott csillagok helyett újak születtek, és ha augusztusban felnéztek az égre, láthatjátok a Nagymedve milliárdnyi csillagából mennyit hullat le az emberek öröme.

**SZÁRNYALÓ SÓLYMOK HAIKUCSOPORT
RENGÁI (LÁNCVERSEI), HAIKUI**

Téma: fűz, fűzfa...

Barabás Irén:

Hajnali selymes fény
ringó fűz-ágon rigó
koncertre hangol

Veiköző fűz-ág
szél ringatta füstfelhő
őszti tábortűz

Érett alkonyat
fűzfa ága vízbe ér
ég-föld kapcsolat

Barna Júlia:

magányos fűzfa
árnya fölött magányos
csónakos suhan

a fűzfa mélyen
a vízre hajol saját
képe búvöli

fűzfa úgy hajlik
a folyóra mint bölcsőt
ringató anya

Habos László:

Szenvedélyes csók
vén fűznek rejtekében,
mégsem szerelem

Miként délceg fűz,
kitárulkozom daccal,
s titkokat rejtek

Vágyam fűzágon
sóhajodtól lengedez,
s múlik jövőendő

Kreischer Nelly:

Víztükrét töri
Szél- fújta fűzfa ága.
Narcisszusz könnyez.

Napsugár hintáz
fürdőző fűzfaágon,
szellő röpíti.

Fenn akadt kosár
vízparti öreg fűzben.
Mózes partot ért.

Nagy-Rakita Melinda:

Fűzágot szél tép
Megváltoztathatatlan
Lénye meghajlik

Madárfészek ring
Fűzágak között lustán
Lakója elszállt

Fűzágból fonott
Koszorút sodor a víz
Könnyek kísérik

Pergel Antal:

Átváltozások:

Tavasszal barka
nyáron simogató kéz,
ősszel már kosár

Nyári készülődés:

Májusi szélben
lehajló fűzfaágak
sátrat bontanak

Fejfájás:

Fűzfa odúban
nyugtót remél a harkály.
Aszpirint talált.

Petrik István:

Válladra hajló
fűzfa szomorú zöldje.
Veled a bánat.

Hajló ágakból
köréd fonódott emlék.
Zöld időkosár.

Nylhegy levelek
susognak bánathimnusz,
Fűzfa-szél konc

Szabó Aida (Jampa drolma):

Füzek zöld haja
hullám hátán szétterül,
titkuk törékeny

Szomorú füzöm
lombja közt nyugtalanul
repdes már a nyár

Fiatal fűzfa
vihar alatt nyöszörög –
vörös álmod lát

VIKÁR JÁNOS ROVATA

*Motto: A verseket nem én írom.
Én csak élvezem.*

Gérecz Attila: Szamóca ért a lejtőn

Szerelmek éjjelét magamban járom.
Csak fönt a Hold kísér a fák között
s a bársony ég, amint a holdsugáron
sötét szemed színébe öltözött.

Az arcodat már álmomban se látom;
a messzeség homálya elfedett,
de érzlek, ha szél borong a fákon,
s az éjtől visszakerem lelkedet.

„Szerelmet – Hold! – találsz-e még szemében?
Ölén kigyúlsz-e, bársony éjszaka?”
A sápadt hold tagadva int az égen,
s hajamba dért vegyít az éj fagyja.

Emlékszem, egyszer így borult a tájra
a tél. Kristálypelyhekben hó esett,
s mint hűvös csók rogyott hajadra, szádra,
eléd borulva, óva léptedet.

Te szánkóztál, arcod kigyúlt a szélben.
S én állva házatoknak udvarán
– bártortalan legényke – félve kértem:
„Engedj suhanni véled, kisleány!”

Majd nyár lett, és szamóca ért a lejtőn.
Kirándultunk. S titokba' lestelek,
amint a bíbor esti fény megejtőn
ruhácskádból kilopja testedet.

Úgy vágyom rád, mint akkor, ott az erdőn.
Kacagva bújtál. Én kerestelek...
s mert nyár volt, és szamóca ért a lejtőn,
enyém lettél, hogy lassan este lett.

Szerelmek éjjelét magamba járom.
Csak fönt a Hold kísér a fák között
s a bársony ég, amint a holdsugáron
sötét szemed színébe öltözött.

Az arcodat már álmomban se látom,
a messzeség homálya elfedett,
de érzlek, ha szél borong a fákon,
s az éjtől visszakerem lelkedet!

Kár lenne elfeledkezni egy költőnkéről, aki nagyon-nagyon rövid „pályafutása” – és ezt erősen idézőjelbe kell tenni – alatt ilyen verset volt képes alkotni!
Ez a vers számomra önmagában is egy gyönyörű szerelmes vers, de ha a keletkezés körülményeit is ismerem, még csodálatosabb, még többet kifejező. 1955 januárjában íródott a váci börtönben. A költő, Gérecz Attila 25 éves, már négy éve van börtönben, és még tíz év van hátra az ítéletéből. Életéből sajnos már jóval kevesebb.

Bíró Andrásról jegyeztem meg korábbi írásomban, hogy elhallgattatott költő volt. A kor ugyanaz, az életkor is majdnem – Gérecz hat évvel volt fiatalabb András bácsinál. Az elhallgattatás fokozatai változatosak: letiltás, internálás, börtön...

Gérecz Attilát, mikor 21 évesen börtönbe zárták, nem hallgattatták el, hiszen még nem is írt. Egyetemre családi háttere és kadétiskolai múltja miatt nem járhatott. Vas-esztergályos lett, és sportolt – nem is akárhogyan – 1949-re tagja lett a Magyar Öttusa-válogatott keretének. A börtönben kezdett verset írni irodalmár fogolytársak hatására 1954-ben, és folytatta 1956. október végéig, akkor a forradalom szabadította ki a börtönből, ő pedig a megszállók elleni utcai harcokban áldozta életét november 7-én.

Hátrahagyott életművét egy kockás füzetben, füzetlapokon, sőt még vécepapíron is barátok, rokonok másolták, gépelték, rejtették itthon és külföldön, és mára negyvenegynéhány versből és tizegynéhány műfordításból álló költői hagyaték őrzi Gérecz Attila emléket. Vannak köztük töredékesek, de hiányoznak a szárnypróbálgatások, talán nem volt rájuk ideje. Első „megjelent” – rabtársainak felolvasott – verse is egy érett költő alkotása, ezzel lepte meg a már korábban elismert irodalmár fogolytársakat, mikor 1954 májusában első versesként felolvasta nekik, és ezzel, ebben biztos vagyok, felért közéjük a hegytetőre:

Így bocskorosan

Így bocskorosan, úgy-e, megnevettek,
hogy márványt törni hegynek indulok?
A számon pimasz mosolygás a jelszó,
fütytöm csibészes: én is feljutok!

Nincs tömött zsákom s hegymászóbotom,
segítő kezét tán egy társ sem ad,
de vihart-oldó déli szél kölyökfejemre
borzol lágy barackokat!

S a hegytetőn majd minden mezt lehántva,
én is kacagva szélnek öltözök,
karjukra fűznek mind a fénynyalábok,
s eltáncolunk a fejetek fölött!

Így bocskorosan, úgy-e, megnevettek,
hogy márványt törni hegynek indulok?
A számon pimasz mosolygás a jelszó,
fütytöm csibészes: én is feljutok!

CARL ASTRO

NAPLÓRÉSZLETEK

Szeptember 7. szerda délelőtt

Ülök a verandán, és a nagy széles ablaktáblán keresztül a kutyámat nézem. Furcsa ez a tulajdonosi viszony, meg-hökkent az emberi önteltség, hogy a gazdája vagyok. Miközben nézem, ő visszanéz, a szemében éhes, csillogó szeretet. Kétoldalú kapcsolatkeresés. Hogy is van ez?

Nyolcvanhat kiló sejtszervezett anyag kapcsolatot keres harmincöt kiló, ugyancsak sejtszervezett kémiai anyaggal, vagyis csonttal, szőrrel, belekkel és egy csóváló farkokkal. Igen, a farkát határozottan csóválja, mutatja, hogy szeret. Nem filozofál vagy gondolkodik ezen, mint én, hanem csak megjelenít egy érzést. Vajon csak azért, mert éhes?

Fel kell állnom, mert túl sok minden buggyan fel bennem egyszerre. Megetetem a kutyát.

Ugyanaznap dél felé

Magam vagyok az öntudatra ébredt anyag. Szóval lelkem van, ahogy Sára mondta.

Sára hétéves és az unokám.

– És mi a lélek? – kérdem tőle.

– Olyan, mint a levegő – mondja –, és avval szeretlek – teszi még hozzá.

De hát a levegő kémiai anyag.

Brugyli – igazi nevén Don Pedró – miközben evett, annyira ragaszkodó szeretettel pislantott rám, mintha lelke volna.

A harmincöt kiló meghálálta a kémiai utánpótlást.

Vagy ennél talán mégis bonyolultabb a dolog?

Gondolatfoszlányok kavarnak bennem, felállok, leülök, nehezen boldogulok a gondolataimmal.

Megérzések, logikus töredékek kavarnak elő, néha úgy tűnik, összefüggenek a sejtéseim, de aztán újra széjjelszakad minden.

Kétfelé lehet elindulni, a valami felé, mint a tudomány, vagy a semmi felé, mint a keleti filozófiák. Csakhogy a Semmi igazán semmi-e, és a Valami valóban olyan nagy prioritású-e, mint amilyennek látszik? Meddig lehet eljutni a galaktikus világban vagy az atomrészecskék között, és meddig önmagamban?

Sok választásom nincsen. Fizikus, kémikus soha nem leszek, marad a befelé haladás.

És marad a művészet, hiszen festők vagyok. Talán az anyagregzésű hang – a zene – a fizikai fényt visszaverő atomi szerkezetek – amilyen a festék, a bronz, a kő – metafizikus átrendezése némi szembefordulás lehetne az anyagi világgal. Közlés, ahogy a Brugyli a farkát csóválja. Híradás valamiről, ami több, mint a levegő, bár ugyanolyan illékony és megfoghatatlan.

Egyszóval: a lélekről.

Szeptember 14. szerda este

A visszaérkezésem a múltból olyan volt, mint egy ütközés. A fejem zúg, tompa zsibbadó érzés a koponyám mindkét oldalán, az álmom ezerfelé hasadozva betölti az egész zaklatott boltozatot. Összegyűrődött, egymásra torlódott bennem a testem valósága az emlékeimmal, a sejtéseim az ablak hajnali szürkéségével. Hanyatt fekszem

ezeken a romokon, megpróbálok az emlékeim és az ébredés, az összekeveredett jelen és a múlt Ariadne fonalában rendet teremteni.

Fontos lenne egy kávé, és fontosnak érzem a mai nap dátumát is.

Később

Az álom-émlék mélybarna sötétjében autózom. Körülöttem a világ, a levegő vagy az érzéseim olyanok, mint a Rembrandt-képek egymáson áttüzelő vastag festék-rétegei. Nyomasztó, sűrű, titokzatos atmoszférán préselődök keresztül. Nem haladok, inkább olajosan úszok a sötétben. Hosszan és sokáig lebegek ebben a magányos, lüktető, vérszínű folyamban.

Nem fulladozom, nem hiányzik sem a fény, sem a levegő. Megnyugtató gondolat és gondolkodás nélküli pillanatok tömörödnek a jelenvalóság, a jelen és a valóság időtlenségébe.

Egy furcsa, dobbanásszerű zökkenő után utcai lámpa fénye festi meg az ismeretlen alagút falát, és tudom már, hogy a saját ereimben utazom. Az újabb dobbanás után gázlámpák hosszú, távolba vesző füzére fénylik át az oszladozó, rózsaszín ködön. Ekkor már érzem, hogy egy másik kocsit követ, és a szélvédőmön lüktető, apró barokk piperetükörben látom, hogy te vezeted.

Az utca, amiben gurulunk, teljesen néptelen, magunk vagyunk az egész városban. Tudom, hogy a másik, az éjszakai város ez, amiben most élünk, a házak ismerősek, az utcai lámpák megszokottan fénylenek, de egyre távolabb látok már a hajnali derengésben. Váratlanul és zavarba ejtően felbukkan a Naphegy utca. Nem olyan, mint a valóságban, de biztosan tudom, hogy a Naphegy utca, hisz a sarkán ott sötétlik a patika.

Nagy, tágas ívben bekanyarodik a kocsit, nem én vezetem már, hisz szemben ülsz velem, és mindkét kezemmel a kezedet fogom.

A Lisznyai utca olyan, mint ötven évvel ezelőtt, éppen szembejön velünk az arc nélküli, köpenyes férfi, aki a pislogó gázlámpákat oltogatja, és az üres, beépítetlen telek mögött vörösén felbukkan a reggeli nap fénye.

A véges eggyé válik a végtelennel.

Szeptember 17. péntek

„A kód, ami a petesejt osztódását rendezi, nagyon mélyről, nagyon messziről és nagyon megtapasztalhatatlan valóságból jön. Itt van bennem, és eltéphetetlenül összeköt a teremttel és a teremtővel, tovább kell adnom akaratlanul.”

A gondolat akkor csak úgy előbújt valahonnan, de most megdöbbsent. Lehet, hogy a vágy, az egyszerű primer testi szerelem az, ami összeköt Istennel? Az örömszerzés önkívülete kapcsol össze a megalkotómmal?

A szerelem, a gyengédség, az érzések, az önzetlenség, mind csak emberi hordalékai a nagy tervnek?

Szeptember 18. szombat

Altera tud valamit, amit Ego csak sejt. A nagy agyterképen látom, a koponyámban mindennek van helye, csak a tudatumnak nincs. Napok óta próbálok szabadulni a gondolataimtól, látott és hallott élményeimtől. Szeretnék magamra maradni a saját meztelen tudatammal.

Hanyatt dőlök hát, ki tudja hányadszor a műterem hűvös

padlóján, és igyekszem megfedkezni az ablakon túl zengő kutyaugatásról. A feladat nem könnyű, mert újra és újra emlékek, képek, képzelt beszélgetések örvénylenek át megfédkezhetetlenül az agyamon. A kiüresedés nehezen megy. A szürke áttetsző boltozat lassan kerül fölé, a külső világba gyökerező végtagjaimban még feszültségeket érzek, az érzékelés nélküli semmi gyötrődve szorítja ki a tudatom valóságingereit. De a szürkeség egyre terjed, elvegyül valami megnevezhetetlen kék derengéssel, a lábam súlytalanul, elerőtlenedve kerül a padlóra, a kézfejeimben enyhe sugárzás zsong. A csuklóimon és kezujjaim izulésein egy édes ízélményhez hasonlítható öröminger fut keresztül. Apró hökkenésekkel megszabadulok a nyakam és a vállam izomtónusától, miközben a fejem teljesen súlytalanává válik.

Lassan elvesztem a testem.

Szentkirályi József: Velence

KARÁCSONY ISTVÁN

ANNA-BÁL

A kórterem, amelyben feküdtem ridegen, mereven, unalmasan és szívtelenül vett körül. Az egyetlen s talán a legfontosabb az volt, hogy felépülő betegként a műtét utáni néhányadik napon feküdtem az egyes ágyon – tele újabb hittel és reménnyel.

Bizakodtam abban, és immár tudtam is, hogy a Jóisten újra megmentett engem.

Talán újabb célokat tűzött ki számomra, s így visszatérhetek meggyógyulva utamra, visszazökkenve régi életembe, de új kihívásokkal, s bandukolhatok tovább, tovább.

A kórterem másik ágyán egy negyven-ötven év közötti csillogó szemű, bozontos hajú, de igen érdeklődő fiatal ember feküdt.

Rám emelve bizakodó tekintetét szelíden, csöndesen bemutatkozva közölte: nagy műtéten esett át, és minden reménye ellenére, ki tudja, meddig élhet még.

Ezt úgy mondta, hogy közben sütött szeméből a keserű lemondás, de egyúttal a bizakodó reménység sejtelmes

mosolynak alig nevezhető nézése is.

Bemutatkoztunk egymásnak, s beszédbe is elegyedtünk. Találkozásunk olyasféle volt, mint két vasúti szerelvényé, amely – egymást elkerülendő – egyik megy lefelé a lejtőn, a végtelen pusztaság felé, a másik pedig felfelé dőlve – de jó reménységekkel felvértezve a kilábalás, a betegséget leküzdő, szinte a „végtelennek tárulkozó élet” lehetőségei irányába.

Tornyai László, a szobatársam elmondta, hogy sikeresnek mondható üzletember, menedzser, s fiatal kora ellenére – hiszen még ötvenéves sincs – bejárta csaknem az egész világot. Gyönyörű felesége van, s három kitűnő gyermekének édesapja.

– Boldog – tette hozzá szomorkás keserőséggel –, igen, boldog, ha nem lennék beteg, méghozzá olyan beteg, hogy napjaim meg vannak számlálva...

– Ó, de – mondtam kevés meggyőződéssel – vannak azért még csodák. – De hangomból kevés vigasztalás áradhatott. – Nézze, kérem, a sors útjai kiszámíthatatlanok, s bármi, de akármi is változhat, és ... és ... az orvoslás tudománya is ... is ... napról napra ...

– Ne vigasztaljon, kérem – horkantott le. – Ön akár milyen jó szakember is – tette hozzá udvariaskodva –, nem szabad elszakadnunk a realitástól.

Szóval sehova nem vezető beszélgetésünket a délutáni orvosi vizit egyhangú rutinja szakította félbe.

– Hogy van? – Így a vizitet vezető orvos. – Nővérke, majd a szokásos altatókat ossza ki. – Már is az én ágyamhoz kerülve, cinkos kollegiális mosollyal, a takaró alatti lábamat paskolva, biztatott, hogy holnap már elmehetek, itt hagyva kedves vendéglátásukat...

S valami kacsintásfélét is kierőltetett a szeméből.

A délután még egy kedves meglepetést tartogatott számomra. Tornyaihoz bejött az általa már emlegetett kedves felesége.

Hát akár hiszik, akár nem, olyan bájos tündért én még életemben nem láttam!

Talán ez a pillanat volt a műtétem után, amikor újra egészségesnek – mondhatni férfinak – éreztem magam.

A hölgyben nem volt semmi, hogy úgy mondjam, különleges, de ahogy ott a nyugatra néző ablaknál állt, s ahogy a lenyugvó nap sugárkoszorúja körberagyogta hosszú sötét hajkoszorús fejét ... Nem is láttam semmit.

Csak éreztem. Azt a kellemes hangot, azt a varázslatos erőt, amellyel férje felé fordult.

Mennyei erő áradt belőle, s természetesen tudtam, hogy mindez szeretett férjének szól, de mégis olyannyira tele volt csordultig mindennel, de mindennel, hogy ebből még nekem is – az ismeretlen beteg társnak is bőven jutott.

– Bizony, meggyógyultam – nyugtáztam magamban. – Újra élek ... , újra élek.

És ez a gondolat forró melegséggel járta át minden tagomat.

Ugye, milyen érdekes, hogy egy esemény, amely egyáltalán nem nekem szólt, mennyire tud hatni másra,

pontosabban a másakra.

Álmaim asszonya tehát megjelent egy angyal, egy tündér, egy istennő képében. Pedig nem is láthattam a szikrázó napfénytől.

– Kedves uram – mondta szobatársam felesége látogatása után. – Ön olyan szimpatikus, hogy engedje meg, hogy meghívjam, ha Isten segítségével élek még addig, a nagyszerű füredi Anna-bálra, ahol én is megjelenek Alizzal. Ott majd a Balaton mediterrán környezetében elbeszélgethetünk néhány hús ital és egymás társaságában. Táncolhatunk is egymás szerelmével az illatos füredi éjszakában.

Nem lehet elmondanom, milyen öröm fogott el. Táncolni Alizzal, aki bár nem az enyém, ekkor már teljesen magaménak éreztem!

Akkor egész éjszaka vele álmodtam: tülcsipkés nyári ruhában volt, és pörögtünk, forogtunk, és öleltem, és úgy éreztem, hogy enyém, pontosabban miénk az egész világ. A rózsaillesztésnek, a táncnak az ébredés szürke szomorúságát vetett véget.

Hanem közeledett a bál ominózus napja.

Kíváncsian és megannyi izgalommal vártam a TALÁLKOZÁST.

Számoltam már az órákat is. De a telefon csak nem érkezik. Még várok egy napot, nos még egyet.

Kellő izgatottsággal hívom Tornyait.

A telefon kicseng, de nem veszi fel senki. Majd újra és újra. Még a hangrögzítő sincs bekapcsolva.

Várok, várok. Gondolataim közben cikáznak. Miért nem jelentkezik? Mi lehet az oka?

Talán csak nem? Mint egy rossz lidérces álmod, hessegettem el gyötrő gondolataimat.

– Tudod mit? – szóltam magamban. – Veszek egy belépőt erre az Anna-bálra. Legalább búfelejtőnek.

Ha nincs Aliz, lesz majd más.

No, persze, ez a Sátán szava volt. Vagy jól leiszod magad a báli fürgeteg alatt, s bánkódsz a nem létező szerelmed után.

Hát ez is az ördög volt!

Végül is sorba álltam – hosszú sorba –, ahol még jegyeket (visszamaradt jegyeket) lehetett venni a rendezvényre.

Nosztalgizálás ez, bizony az a javából, és nem tudtam, hogy halotti toron vagy egy eszeveszett, magamnak rendezett tivornya fog-e részt venni.

A pénztár előtt nagy volt a tolongás. Név szerint tetették félre a jegyeket.

Hát előttem, szent Isten, csak nem?!

De! Ott látom ám Alizt és mellette az én Tornyait... Való igaz, ezek nem lehetnek mások, csak ők.

Vagy négy-öt emberrel előrébb közelednek a pénztár felé. A hangos bemondó pedig közli a következő jegyek tulajdonosát... Ekkor harsány hangon, hatalmas erővel megszólal a kikötőből induló hajó kürtje!

– Kérem – mondja szinte kiabálva, türelmetlenül újra a pénztáros –, fáradjanak már ide a félretett négy belépőért!

KÁRÁSZ TAMÁS

CSALÁDFŐ

Egy kismama a babakocsiban nyöszörgő kislányát próbálja nyugtatgatni a rendelő várójában. Kisfia egy lábkalimpálós műanyag kismotorral ingázik szörnyű robajjal, oda s vissza a betegek között. Közben megérkezik a családfő az automatából vásárolt csokiszeletet majszolva, és beszáll a gyerekek nevelésébe.

A feleség kiemeli kislányát a kocsiból. Szegényke a háta közepéig pisis. Vissza is kerül a kocsiba azon nyomban: – Mindjárt szerzek ruhát a védőnőtől – fordult férjéhez, és elviharzott. Az otthagyt babát papája féltő szemekkel figyelte, miközben a maradék csokit is kihámozta papírjából.

Anyuka hamarosan egy újnak tűnő kezelábas rugdalózóval tér vissza, és gyors ütemben lecsérélte az elázott ruhákat, majd a gyereket visszahelyezte ismét a babakocsiba.

Közben a motoros kisfiú egyfolytában róttá köreit a váróban Forma 1-es versenyzők módjára, ha nem is olyan gyorsan, de majdnem olyan hangosan. A kissé cvider betegek beletörődve nézték a fáradhatatlan gyerekmotort. Az apa látta, hogy családja az ő segítsége nélkül is boldogul, beszélgetésbe elegyedett a mellette ülő szőke kontyos hölgygel.

– Engem kísért el az asszony a gyerekekkel. A két nagyobbat otthon hagytuk. Elvannak azok már együtt. A fogammal vagyok beteg. Mozog és fáj is. – A hölgy egykedvűen hallgatta a kitérülő apát, és csak akkor kapta fel a fejét, és fordult felé, amikor az a másik az első családjáról kezdett beszélni.

– Még egy családja van?! – hüledezett a hölgy. – Igen. Ott hat gyerek van. A legnagyobb lányom már tizenhat éves, és most ment férjhez – büszkélkedett. – Hát én már elmúltam 35 éves. Anyjuk tizenöt volt, mikor elvettem.

– Na és fizet gyerektartást? – kérdezte naivan a hölgy. A férj értetlenül bámult a kérdezőre, és zavartan válaszolt. – Nincs olyan. Gondoskodom én róluk! – Az asszony közben csitított kislányát, aki a legelső ruhadarabjától is szívesen megszabadult volna, de a védőnői készlet ilyet bizonyára nem tartalmazott.

Az apa következett. Lassú léptekkel bevászorgott a rendelőbe, és pár perc múlva falfehéren kitérőlegyűlt egy szörnyű érzéstelenítő injekció után. Nyögött, intett feleségének, jöjjön hozzá. Percekig tartott férjének megnyugtatása. Mire az orvos újra hívta foghúzásra, lelki egyensúlya többé-kevésbé helyreállt. Beszédelgett újra a rendelőbe, de az ajtó rögtön kivágódott, és a férj minden hátrahagyott hozzátartozóját behívta. Be is vonultak erősítésnek mind a hárman. Pár perc csend és nyugalom után lassan kinyílt a rendelő ajtaja, és a szájából kilógó fehér tamponnal megjelent az apa nyögve, mögötte az egyesével vonuló családtagok.

Aztán rendeződött a család. Az anya balkezével húzta a babakocsit az időnként nyöszörgő kisbabával, jobb kezével támogatta rogyadozó léptekkel csoszogó férjét. Percek múlva ért a menet a folyosó végére, és a jelenlévők

megkönnyebbült tekintete közepette eltűnt a lépcsőházban.

Talán fél óra is eltelt, mikorra a kontyos szőke hölgy is kifelé tartott a rendelőintézetből.

A kijáratnál kiabálásra figyel fel:

– Te, én eztet kiköpöm! – A kétszalados férj üldögélt a lépcsőn feleségével, és rövid úton akart szabadulni a vérzést csillapító tampontól.

– Addig bent kell hagyni a szájában, míg eláll a vérzés – gyözködté őt a hölgy, majd a feleséggel felsegítette a lépcsőről, és útnak indította a családfőt, hogy a sok megpróbáltatás után végre hazaérkezzen, és barátságos otthonában kipihenje egész napos, kemény küzdelme fáradságait.

Szentkirályi József: Tabán

KOVÁCS F. ISTVÁN

A PAP MEG AZ ELNÖK

A történet a hatvanas évek elején esett meg, helyszíne pedig legyen – mondjuk – egy Somogy megyei kis falu (van belőlük bőven). Az elnök a helyi téveszcsé frissen és hosszas rábeszélés után megválasztott vezetője volt – negyvenes, alacsony termetű, kreolbőrű, mokány kis férfi, apró bajusszal –, az a fajta, akire azt mondják, jóképű.

A pap meg a helyi református gyülekezet aszkéta arcú, markáns vonású, szelíd tekintetű lelkésze, akiről csak nagyon kevesen tudták, hogy – bár melegszívű, ám csupa ideg, az indulatait, ha nehezen is, de keményen féken tartó – robbanékony ember. Különbség persze több is volt közöttük – például másfél évtizednyi életkor, a foglalkozásukból adódó szemléleti eltérések, a neveltetésük során beléjük ivódott magatartásformák és még néhány apróbb szokás, a hétköznapiak mondhatóak közül.

Ám valami mégis megkönnyítette közös munkálkodásukat: az egymás iránt érzett tisztelet és megbecsülés. Mert hogy közösen munkálkodtak, majd' elfelejttem.

A téesz – mint akkoriban a legtöbb – egyik évről a másikra vegetálgatott, bár a belekényszerült emberek nem felejtették el gazdálkodni, csak éppen úgy érezték, nem a magukéban túrják a földet, így hát ráérősebbre fogták a tempót. Az első két-három évben nem is oszthattak jövedelmet, mert minden ágazat veszteséges volt. Ott, ahol az előző évtizedekben messze földön híres „aranykoszorús” gazdák húzták a kaszát, ahonnan világkiállításra vihettek

díjnyertes tenyészállatokat, ekkorra sok parcella maradt parlagon, a krumplit meg a répát kinn érte a novemberi fagy, és a régi uradalmi magtár üresen kongott.

A portákhoz tartozó zártkerti földcsékek azonban pótolták mindazon javak jórészét, melyek a családok napi betevőjéhez elegendőnek bizonyultak.

Az elnök küszködött, s a fejét csóválta. De fejét csóválta a pap is, mert a vasárnap délelőtti istentiszteletek egyre kevésbé töltötték meg a kis templom padsorait. Hogy a két dolog miként függött össze, és egyáltalán volt-e közük egymáshoz, esetleg az országban mindinkább eluralkodó általános beletörődés közönyéhez, ezen egyikük sem gondolkozott. Végezték a dolgukat, ahogy tudták. Bár napi munkakapcsolatban voltak, beszélni sem beszéltek a terjengő tespedés okairól, következményeiről.

Hogy mi is volt a közös munka lényege? A pénz! Bármennyire szegény volt is a téesz, azért a pénzmozgás elkerülhetetlen egy ilyesfajta gazdasági társaságnál. De ki legyen a pénztáros? Hát a pap! Ő ugyan nyilvánvalóan nem lehetett tagja a szövetkezetnek, de bedolgozóként – némi fizetségért – megbízták ezzel a feladattal, mert nála tisztább kezű embert – aki ráadásul diplomás is –, szóval nála megbízhatóbbat nem ismertek a faluban.

Így lettek hát munkatársak, mondhatni, íróasztal-szomszédok abban a kis régi házban, melyet tulajdonosa jóval korábban elhagyott.

Sokat ugyan nem kommunikáltak, és az is mind a szűken vett szakmai dolgokra korlátozódott. Ám azt talán érdekes megemlíteni, hogy az elnököt a lelkész ilyenkor a keresztnevéen szólította – per Lajoskám –, mert ugye mégsem „elnök elvtársazhatta”, a „Lajoskám” viszont „tisztelendő úr” titulussal illette őt, mint ahogy a községben mindenki.

Ja? És emellett úgynevezett „csendőr pertuban” voltak, mert hát az elnök kamaszkorában – sőt legény- és ifjú házas korában is – buzgó templomjáró volt...

Nos, tehát! Mint az eddigiekből talán kiderült, a problémahegyek megoldása érdekében kettejük között kialakult valamiféle kölcsönös egymásraultság is, meg aztán mindketten tudták – vagy inkább érezték – a vezetőiséget és az összes helyi potentátot beleértve, náluk okosabb ember nemigen volt a faluban – már azok között, akik a közös boldogulásért kellett, hogy ügyködjenek.

Az ötlet az elnök fejéből pattant ki egyik utazása során, amikor éppen a járási pártbizottság szokásos fejmosó riportjáról tartott hazafelé motorbiciklijével, és az egyik környékbéli falu határában búzaszentelő körmenetet látott meg. Először meghökkent picit, mert ugye, a „klerikális reakció” plébánosa egy „szocialista nagyüzem” termésére kérte a Mindenható áldását, ám a népes gyülekezetet láttán, a meglepődésen túl, gyökeret vert fejében a mindent megoldó gondolat terve! Azt ugyan elképzelni sem tudta még, hogy a pénztáros lelkipásztort hogyan győzi meg, de elhatározása egyre szilárdabb lett, és a következő vasárnapi istentiszteleten – illően kiöltözve – ő maga is megjelent.

A népek kissé csodálkoztak – a pap nemkülönben –, az öregasszonyok összesúgtak („Nézd má, Treszka!

Az elnök-Lajos! Mit keres ez itten?! De ki van ötözve, még nyakkendő is kötött!”). A szertartás után aztán, amikor a lelkész legutolsóként kilépett a templomból, hogy még jobban meglepődhesen, már egyedül csak az elnök várta, nem úgy, mint a többi vasárnapon, amikor néhány presbiterrel, idősebb parasztemberekkel volt szokása szót váltani. Amint a parókia felé ballagtak, az alacsony férfit hallgatva meglepetése döbbenetté fokozódott, majd a paplak virágoskertjének kiskapuját megfogva, megmerevedett arccal az elnök felé fordult.

– Nem!

– De legalább beszéljük meg, tiszteletes úr! – toporgott zavartan az ötletgazda.

– Jól van, gyere beljebb – válaszolt nyugodt hangon a lelkész, és szavaiból soha nem hallott eltökéltség hallatszott ki –, de még egyszer mondom: nem!

– Mondja meg legalább, mi az oka! Olyan jó volt látnom azt a körmenetet, a sok embert – érvelt az elnök.

– Hát figyelj ide, Lajoskám! Elmentem melléd pénzvigyzónak, mert szükségem van arra a kis fizetésre. El-nézem, hogy a fiatalabbak elhagyják a gyülekezetet a városi élet kedvéért. Tudomásul veszem, hogy nincs már olyan gazda, aki maga sütötte kenyeret adjon az úrasztalára, meg azt, hogy a hitoktatásnak vége van. De hogy a te meg a szövetkezeted kedvéért bohócot csináljak magamból?! Hát azt nem!

– Jól van, jól van! Ne prédikáljon már – emelte fel kezét az elnök, mert az utolsó szavakat már felállva, emelt hangon harsogta a pap.

– Tudom, és látom, hogy sír a lelked a földért, azért a jó zsíros, parlagon maradt földért. Tudom, mert ismerlek. Jó ember vagy te, fiam. Nem is neked való ez az elnökség. Csakhogy jobbat mégsem találhattak volna, mert te úgy szereted ezt a földet, mint senki más.

– Hát akkor mit csináljak? Mondja meg!

– Olyan sok okos ember van abban a ti pártotokban... ők nem mondják meg? – Az elnök erre már csak legyintett, és lassan felállt a nyekergő karosszékéből.

Na, így aztán nem lett református körmenet, de attól kezdve a lelkész mindig megtalálta a módját, hogy az igehirdetések során valahogy beilleszsen a prédikációjába néhány munkára serkentő gondolatot. Biztonsággal nem állítható, hogy ettől, de a következő években a gazdaságaiktól megfosztott emberek is egyre kevésbé tudták elnézni már a termőföldek meddő szenvedését, s a közös munka szervezése is mind eredményesebbé vált.

Nem volt könnyű dolgozni azon a földön, melyet közben siratott a lelkük, de lassanként megtanultak örülni az új termésnek – a háztájinak is, meg a közösnek is.

A szövetkezet végül sok tekintetben országos hírűvé küzdötte fel magát. Egészen addig, amíg hozzá nem csatolták a szomszédos nagygazdasághoz. Akkor aztán a földekhez kapcsolódó személyes kötődések megszűntek, az elnököt leváltották, és az egész tönkrement, úgy, ahogy volt.

Azóta persze megváltozott a rendszer is, manapság a földek jórésze ügyeskedőknek terem, néhány örökös élvezheti csupán a haszonbérekből befolyó fizetséget, onnan ahova gyakor szaporán hullott nagyszüleik és szüleik ve-

rítéke.

A falura ráismerni sem könnyű, iskola, posta, orvos, vegyesbolt nincs, a templom omladozik, és valójában se pap, se gyülekezet sincs már...

MAGYARÁDI ÁGNES

HOG

A buszról leszállva szinte átrepült a parkon, föl a félkör alakban elhelyezkedő lépcsőkön, egyenesen a bevásárlóközpont aulájába. Egy pillanatra megtorpant, körülnézett. Ez elég idő volt a biztonsági őrnek, hogy fölfigyeljen rá, aztán elfordult, nem foglalkozott vele. Pillantásuk össze-találkozott, Annáé a jól ismert, ne-kutass- pillantás. Az őrnott kíváncsisága csak a munkájának volt a része. Anna egy pillanatra sem keltette föl benne a férfi érdeklődését. Nem is ezt akarta. Már látta a feliratot, és célba vette a patikát.

Kikérte a terhességi tesztet, és bevette magát az első mosdóba. Kapkodva olvasta át a használati utasítást, először nem is találta. Több volt a tudományoskodó szöveg a teszt precizitási fokáról, működéséről, mint egy felvilágosító előadás, ami még fokozta a türelmetlenségét.

HOG, ha a vérben van HOG, akkor terhes. Mi más lehetne az ő vérben, persze, hogy lesz benne, bőven, ott lesz a két csík, akkor van, akkor HOG, akkor terhes.

Épp ideje volt egyébként is belépni a mosdóba, nagyon hosszú volt az út a busszal Budáról, most meg a város másik végén van, de legalább egy vonallal. Még tíz másodperc. Jól megigazította a ruháját, elfojtott egy győztes mosolyt, aztán végre ránézett a kijelzőre. Hiszen csak egy csíkot lát, ez lehetetlen. Várjunk még egy percet! Lehet, nem is jól nézte azt az utasítást.

Lassan, kényszerítve magát a pontosságra, újból elolvasta. HCG. A tizennegyedik naptól lehet mérni legkorábban a vérben a HCG-szintet. Ez a hormon mutatja, hogy megtörtént a beágyazódás, és elkezdődött a közös álmotázás, amire a hétköznapi emberek, a nem terhesek, azt mondják, hogy terhesség.

Letelt a perc. Tíz is. Észbe kapott. Ennyi ideig lefoglalja a mosdót, biztos feltűnő, pedig van itt vagy húsz. Viszont nincs második csík továbbra sem. Ez lehetetlen. Biztosan azért, mert neki ez még csak a tizedik napja. Majd lesz később, a tizennegyedikről, ahogy írták. Majdnem hangosan kimondta.

Azon kapta magát, hogy hideg vízzel arcot mos, de hiába akarja, nem állnak el a könnyei. Valami görcsös gyöngeség tört rá, hányingerféle, mint régen vizsgák előtt, ha nem tanult, és mégis be kellett menni. Kitámolygott a mosdóból.

Látni sem akarta az üzletet, amelynek a webshopjában megtalálta azt a helyes kismamaruhát, amelyért idejött. Visszaérve az aulában olcsó cipők és gyorséttermi falánkságok szaga csapott az orrába. Tényleg nem sok kellett volna, hogy elhányja magát. Kifelé indult.

Az ajtóban belebotlott a biztonsági őrbe, aki bejövét végigmérte. Egy babakocsis kismamának adott lelkesen

útbaigazítást, föltartva a kifelé törtető Annát és sok más vásárlót. Nem zavartatta magát. A fiatalasszony feltűnően csinos volt a testére feszülő kismama pólóban. Kedvesen esetlenül tolt a három kerekű, magasított babakocsit. Az egyik a kocsiban, a másikat most várja. Anna visszanyelt egy szívszorítóan igazságtalan megjegyzést, és futni kezdett a busz felé. Most már mindegy. Minek vigyázzon magára.

PÁLFI NÁNDOR

BUDAPEST 100 SZÓBAN

A 47-es villamoson

- Szervusz, Kati! De rég találkoztunk!
- Bizony-bizony, Marikám! Még tavaly a Gellértben, ugye? Hogy telik az idő!
- Te is a Kálvinig?
- Ó, én csak a Fővámon szállok, drága. Veszek a Csarnokban paprikát. Lecsót csinállok.
- Ilyenkor? Hisz nincs is szezonja.
- Az unokámnak lesz.
- Hány éves?
- 11.
- Na, ne mondd! Már kész férfi akkor!
- Hajjaj, meg is nőtt ám az étvágya! Mindent eltüntet, amit elé teszek.
- Az enyém bezzeg... Folyton válogat. Nem jó annak semmi. Múltkor a Fény utcai piacon vettem vajpuha zöldbabot. Attól is csak fintorgott. Na, de én most szállok, drága! Itt a Kálvin. Pusillak titeket!

Veled

VELED nem tűnik olyan hangosnak ez a város. Megmutatod, hogy legyen csend a szünni nem akaró zajban. VELED nem bántják a szemem a Körút fényei éjszaka, ahogy a sötétől sem félek már úgy, mint régen. VELED nem bűdös a Blahán az aluljáró sem, mert közel húzlak magamhoz, és érzem közben a hajad illatát. VELED az 500Ft-os gyros is finom a Keleti mellett. Mosolyogsz, mikor rád nézek két harapás közt. A fogaid közé mindig saláta ragad. VELED a villamoson is szeretek utazni. Még az öreg névvel sincs bajom, aki szúrósan néz rám, míg megcsókollak. VELED igazi városi vagyok. VELED budapesti vagyok.

A szemét

Vannak időszakok az ember életében, melyekre mindig szívesen emlékszik vissza. Egyetemista koromban eltöltöttem egy évet a nagytétényi koleszban. Volt ott egy erdélyi srác, Ábel, aki kémiát tanult. Hétfévente mindig lementünk vele pecáznai a Kopaszi-gátra. Minden egyes alkalommal rácsodálkozott arra, hogy milyen koszos ez a

város. Azt mondta: „Falun ilyen nincs! Nálunk mindenki rendet tart a portáján.”

Most is mindig eszembe jutnak a szavai, mikor a Rakparton sétálva meglátok egy elhányt sörös dobozt. Bár ő már sajnos nem él – mikor felveszem a szemetet, és behajítom a kukába, halványan elmosolyodom, mert rájövök, hogy még mindig az ő kedvében akarok járni.

PÁLNÉ ONÓDI JUDIT

NYÁRI KALAND

A lányok saját keresettel rendelkező, önálló életük első nyaralásába fiatalságuk teljes lendületével vágta bele. Kis pénzükből próbálták a lehető legjobbat kihozni, ezért úgy döntöttek, hogy vonattal elutaznak a bolgár tengerpartra egy hétre.

Harminckét órás zakatolás után megérkeztek Várnába. Rövid hátizsákos városnézés után egy kis hajókázással továbbutaztak Burgaszba, ahol egy lakótelepi kiadó szobában rendezkedtek be erre a néhány napra.

Miután az első két nap megpirították magukat a strand homokjában, Neszebárba kirándultak. Várna és Burgasz szocreál városképe után jólesően fogadták, hogy van még szép óvárosi hangulatot árasztó hely is errefelé. Megcsodálták a helyes kis faházak sorát, boldogan sétálgattak a meseszerű utcácskákon, melyek az igazi történelmi múltat árasztották, nem mesterséges romantikát.

Természetesen végül egy nagy fagyalattal a kezükben a tengerparton kötöttek ki. A homokban ülve magyar szavakra figyeltek fel, ami nem volt ritka, de most egy fiatal csapat kiabált és nevetgélt a közelükben. Odamentek hozzájuk, és megismerkedtek néhány fiúval, akik szintén budapestiek voltak, mint ők. A közeli Pomorie félszigetén nyaraltak, és szintén Neszebárba kirándultak át.

Megtudták a lányok, hogy a társaság másnap estére búcsúbullit tervez, és mindjárt el is határozták, hogy meglépik őket, és átugranak hozzájuk, végül is csak nagyjából 10 km-re van a szállásuk egymástól.

A következő nap délután a két lány – hátizsákja legcsinosabb öltözékét magára öltve, apró kiegészítést a vállára vetve – kiment a buszpályaudvarra, és némi várakozás után felszállt a Pomorie felé tartó buszra.

Mivel a busz nem ment be egészen a városba, figyelniük kellett, hol kell leszállniuk, nehogy véletlenül továbbmenjenek. Kis idő elteltével – biztos, ami biztos – megkérdezték az utasokat, hogy vajon a következő megállónál kell-e leszállniuk. A kedves helyi emberek jelezték, hogy értik a kérdést, de mivel azon a nyelven válaszolni nem tudnak, ezért többen bólogatással adták meg a választ. A lányok hamar meg is nyomták a leszállásjelzőt, és ahogy megállt a busz, már le is ugrottak.

Körülöttük csak kukoricaföldek és az országút hosszú csíkja látszott. Rögtön gyanút fogtak, de mire visszaillesztak volna a buszra, az becsukta az ajtót, és elrobogott. Az egyik lányba beléhasított a felismerés – ezek

a bolgárok fordítva bólogatnak, a biccentés a nemet jelentette, ha helyeselték volna, akkor megrázták volna a fejüket. Hogy az a...

A következő busz két óra múlva jön.

Ott álltak a nagy semmi közepén egy szál nyári ruhában. Visszamenjenek? Hát azt azért mégsem, inkább próbálnak autót stoppolni. Nem telt el sok idő (ami a kietlen út szélén integető két csinos lányra való tekintettel nem is csoda!), megállt egy autó. Kipattant belőle két fiú, és megkérdezte, hogy hová szeretnének menni. Miután mondták, hogy Pomoriébe, a fiúk rávágták, hogy „OK”, majd karon ragadták őket, és mindkettőjüket a hátsó ajtón tessékelték be az autóba. A fiúk is a hátsó ülésre huppantak be.

A lányok kicsit kényelmetlenül vették tudomásul, hogy már ült benn egy srác, és így már öten ülnek hátul, tulajdonképp egymás ölében. Elöl is ül még két fiatal férfi, a sofőr egy kicsit idősebb. Legszívesebben kiszálltak volna, de az autó gyorsan elindult velük, és amúgy sem tudtak szinte mozdulni sem.

A srácok elég beszédesekek voltak, egymás szavába vágva kérdezték a lányokat, hogy hol laknak, hova mennek, és győzködtek őket, hogy inkább menjenek velük a Napospartra, mert ők oda igyekeznek. Sokkal jobb hely, mint Pomorie, és jókat bulizhatnak. A lányok latolgatták az esélyeiket, hogyan lehetne mégis megúszni, hogy a Naposparton kössenek ki végül aznap este. Határozottan mondogatták, hogy várják őket Pomoriében, mindenképp oda kell jutniuk.

Egy útelágazásnál aztán a fiúk a sofőrjükkel történt rövid szóváltás után feladták a két lány győzködését, és kiszálltak mind a négyen az autóból, és már lengették is a kezüket egy másik, arra robogó autó felé. Szóval ők is csak stopposok voltak – kezdtek megnyugodni a lányok –, és az autó tulajdonosa végre most majd elviszi őket Pomoriébe. Na persze! A volán mögött ülő férfinak minden bizonnyal jobban tetszett a két lány, és inkább ment Pomoriébe, megszakítva az utat a négy sráccal a Napospartra. Ennek hangot is adott, meghívta a lányokat egy vacsorás szórakozóhelyre.

– Hoppá, egy újabb bökkenő! – néztek össze a lányok. Amíg az ő kocsijában ülnek, nem célszerű keményen kiábrándítani, inkább csendben lapultak a hátsó ülésen. Végre megállt az autó a kisváros főterén. Gyorsan kigrott az autóból a két lány, és legbájosabb mosollyal megköszönték a fuvart, majd sajnálkoztak, hogy nem fogadhatják el a meghívást, mert várnak rájuk, és már szedték is a lábukat a félsziget végén lévő szállodák irányába.

Melyikben is laknak? Mit mondtak a magyar srácok? White House, ez lesz az! Na végre! Irány a recepció!

– Hmm... magyar fiatalok? Igen itt laknak, de úgy látom, mindegyik kulcs le van adva. Elmentek együtt valahová úgy fél órája.....

Mikor megy a legközelebbi busz Burgasz felé?

PERGEL ANTAL

A TEKNŐ

A hízó ijedten nézett az ól körül álló emberekre. Soha ennyien nem álltak még a kerítés mellett.

– Holnap?

– Holnap. Minél korábban, de el kell még hozni a bátyámtól a forrázóteknőt.

Fiam, egyik lábad itt, a másik ott. Szóltam már a rokonoknak, hogy holnap disznótör lesz.

Délután indult vissza a szomszéd faluból a forrázóteknővel. Nem volt nehéz, lehet már két évtizede is, hogy hozzáértők egy hatalmas fűzfából kifaragták, de nem volt rajta fogás, ezért gyakran meg kellett állnia vele.

Lassan elérte a löszbe mélyült földutat.

Kétoldalt fák és bokrok árnyékolják be az ösvényt. Nem volt mitől félnie.

A front még messze volt, bár egyre gyakrabban repültek felettük amerikai bombázógépek a jó kétszáz kilométerre lévő főváros felé. Mély brummogásuk és dübörgésük betöltötte a levegőt, de a környékbeli falvak nem jelentettek számukra célpontot.

Amint fölért a dombra, megállt néhány percre. Elébe táruult a nyár végi táj.

A fakó kék égen puha, jóidő-felhők utaztak dél felé, a kukoricatáblák a zöld, a sárga és a barna különböző árnyalatait mutatták.

Kissé ijedten nézett a kukoricásorok felé. Többektől hallotta, hogy a kukoricában csetnikek tanyáznak, valójában azonban senki nem látta őket. Felemelte a teknőt, és nyugodt léptekkel elindult a fennsík másik szélé felé.

Az amerikai vadászgép pilótája kényelmesen repült az olaszországi repülőtér felé. Feladatát, a bombázók kíséretét, befejezte, és tapasztalatból tudta, hogy az ellenséges légvédelemtől már nem kell tartania.

Azt a parancsot kapták ugyan, hogy viselkedjenek fegyelmezetten, de az ifjúi hevület mindennek ellent tud állni, csak a kísértésnek nem.

A táj kihalt volt, csak a dombtetőn látszott valamilyen mozgás. Közelebb érve látta, hogy egy ember ballag az úton.

Egyre alacsonyabban repült, majd megcélozta az embert, és leadott a géppuskából egy hosszú sorozatot.

Erős kézzel fogta a teknőt, amikor furcsa zajra lett figyelmes. Mintha a felhők irányából darázsdongást hallott volna.

A hang egyre erősödött, s a dongás pillanatokon belül dübörgéssé és recsegéssé változott.

Kopogtak a géppuskalövedékek, és fölverték a port.

Ijedtében a földre vetette magát, és a hátára húzta a teknőt.

A pilóta megemelte a gépet, tett egy félkört, és ismét mélyrepülésbe kezdett.

Az ember azonban eltűnt!

Amilyen lassan csak tudott, ismét végigrepült az út fölött, azonban nem látott senkit.

Újra felemelkedett, és folytatta útját Olaszország irányába.

A sokéves használat megedzette és megszínezte a teknőt. Színe éppoly barnásszürke lett, mint az út pora.

A teknő alatt elfogta a halálfélelem.

A repülőgép motorjának üvöltése és a lövedékek puffanása remegésre készítették.

Arcát a porba temette, testéről hideg verejték folyt.

Talán félóra is eltelt, mire ismét útnak mert indulni.

Késő délután volt már, mire hazaért.

A családtagok hol a teknőt, hol az ősz hajú fiatalembert nézték.

Szentkirályi József: Erdőszél (linómetszet)

RENDIK ZSUZSA

VISSZA A TERMÉSZETHEZ

Álca nélkül, áttetsző fehér fátyolként libegett át a pillangóhad a nesztelen, pirkadati erdő parányi, szinte kerekre szabott tisztása fölött. A művész – a szabad és zöld Természet – teret engedett a törékeny lepke-földlakóknak, hogy légies rajaik legyezőszerűen szétterülhessenek, majd szétnyílván újra körbeszállingózhassanak, s kibonthassák pompázatos ködfátyol-játékukat örömkedvük szerint.

Sebezhető kis testüket nem dobta leküzdhetetlen erő a messziről buján zöld fák méregszínű árnyékába, s nem kapta föl vad szélroham a hártavékony, pirinyó lényeket, hogy a számukra oly dermesztően magas légörvényekbe ragadja őket.

Dédelgetett a mai reggel aprót és hatalmasat, gyöngét és erőset, ígérte nyújtva egy újabb, csodálatos hangulatban

induló, hihetetlenül szelíd és ünnepélyes napnak. A párát hamar felszippanzó, szívmeleget ontó, sárgálló napkorong komótosan összefonta a világ teremtményeit az egységes lélegzettel, megújodással, s még a szokásosnál is biztatóbban küldte az élet üzenetét a békés vackokba, hogy korai fölkelésre serkentsen minden erdei teremtményt. Például a hangyákat.

Valósággal hemzsegnek rajtam. Őszintén nyílnak meg a táguló szemek a nap köre felé, hogy lustán rögtön becsukódjanak, és egy, csak még egy édes percet lopjanak az éjszakai aljak puha melegéből (ami fájdalmasan kemény ám!) e váratlanul és páratlanul csodás nap reggelén.

Au, ez megcsípett, azannya, de szorgalmasan eszeget... Bezzeg én, egy megveszekedett vasam sincs kajára. Csőd a primőr vonalon is, a közeli konyhakertekben, amennyire megvizsgálhattam néhány üvöltő kutya társaságában a sötétség leple alatt. A feneketlen éji csöndet egy szempillantás alatt áttörte a természet ébredésének megszámlálhatatlan csattanása, zörgése, suhogása. A szétömlő fényben minden részlet visszanyerte körvonalaiiban is élesen látható formáját. Fogyok. Állatian fogyok.

Láttam magam tegnap egy kirakatüvegben. (Alig ismerem rám, bennem.)

A tó tükre is megmozdult. A kristálytisza vízben ezer és ezer fajta, milliányi színben tündöklő hal törhetetlen iramban verődött csapatokba, hogy a kirobbanóan gyönyörű nyári reggel szépséges derűjét együtt uzsorázhassák ki. Annak a fazonnak több mint egy éve tartozok.

Mennyivel is? Notesz... Na, ezt holnap el fogom veszíteni. Nem lesz fájdalmas szakítás.

Míg ébredt az erdő éji álmából, a rőt-zöld szemű pápaszemes bagoly degeszre tömött, pukkadásig domborodó pocakkal rendezkedett be a nappali szunyókálására. Csontkés csőrét, melyet még pár órával ezelőtt egy óvatlan egér testébe mélyesztett, aprólékosan tisztára fente egy fa törzsén, majd a kimerítő éjszakai vadászat után nyugovóra tért.

Esküszöm, beélném egy egérpörkölttel.

Egér roston, nyáron, talán ledarálva a milánóiba, esetleg párolva, ínycsiklandó. Avas, tavalyi avarral elegyítve bele a májkrémbe, az egérmájkrémbe. Fúj, de finom. Soha többé nem eszem májkrémet. Milánóit se.

Egy rideg gödörben fekszem dideregve a hajnali dértől: innen nem látom ilyen anyagi és testhelyzetben, hogy az én napom virradt volna fel.

Lassan felkúszott a kelő nap, ölelkező kedvű mosolyába szippantva a harsány reggelt, s az élet boldog igazságát tikkasztó sugaraira aggatva vetítette a heves nyár perzselő zenitjére:

Éhen fagyok.

KISSNÉ MATKÓ GABRIELLA

Társra vágyik, ki
egyedül szalad s boldog,
mégis társtalan.

SZIGETVÁRI ZSÓFIA PETRA

EGY NŐ

Idegesen tördeltem a kezem. Lehajtottam a fejem, és hal-
kan suttoztam a betanult szövegem. „Ez az állás egy új
esélyt adna, segítene nekem kimászni abból a gödörből,
amibe belezuhantam, ígérem, minden erőmmel azon le-
szek, hogy az összes rám bízott feladatot tökéletesen tel-
jesítsem...”

Nagyot sóhajtottam. Remélem sikerülni fog, és nem hiába
volt az a sok erőfeszítés. A szállóban a többiek el-
ragadtatva néztek reggel, indulás előtt.

– Lilla, mint egy igazi hercegnő! – csapta össze két kezét
a konyhásnéni.

Mindenki mondott nekem valami bátorító szót, sokan a
kölcönkapott bundát dicsérték, hogy milyen jól áll, és
biztos le fogom nyugózni az igazgatót vele, míg mások a
csodálatos körömlakkomat emelték ki. Valóban nagyon
szép lett a végeredmény, pedig tegnap este, miközben
Hajni ott vesződött vele, olyan esetlennek és túlságosan is
giccsesnek tűnt, de most, hogy így megnézem a lámpa fé-
nyében, egészen jól mutat a rózsaszín ezzel a világoszöld
árnyalattal. „Ezt bizony az Angelina Jolie is meg-
irigyelné” – gondoltam vidáman.

Hirtelen az állást elérhetőnek és ezt az átkozott, nyomo-
rult életet pedig élvezhetőnek éreztem. Pedig pár hónap-
pal ezelőtt még az utcasarkon hevertem, kezemben egy
olcsó borosüveggel, amit az oktogoni ábécében vettem.
Szinte már el is felejtettem, milyen részegnek lenni. Az a
jól ismert bizsergés és az utána következő hasogató fej-
fájás már mind a múlté. Helyette végre tudok józanul gon-
dolkodni, sőt mi több, összefüggő mondatot is képes
vagyok elmondani anélkül, hogy megakadna a nyelvem.
Ez persze a „normális” ember számára furcsán hangzik,
sőt még ki is nevetnek néha, amikor előhozakodok ezzel,
de nekem ez nagyon sokat jelent, ezért mindenkinek el-
dicsekedek vele. Mintha egy hatalmas titokra jöttem
volna rá, nem tudom, mintha tudnám, mi az élet értelme,
úgy mesélem el. Pedig csak egy lecsúszott, vén szatyor
vagyok, aki azt is elfelejtette az évek során, hogy kell pi-
rítóst csinálni.....

– Következő: Kiss Lilla! – nyitotta ki egy helyes fiatal-
ember az ajtót.

Mély levegőt vettem, becsuktam a szemem, és el-
képzelttem magam pincérnőként. Csodálatos fehér ing van
rajtam és fekete szoknya. Minden vendégre legalább egy-
szer rámosolygok, kezemben kör alakú, fényes tálca, rajta
aprósütemény és két kávé.

– Parancsoljanak! – mondom bűgő hangon. Egy idős
házaspár elé lerakom a kávékat és a sütitket, ők összenéz-
nek, majd a férfi kezembe nyom egy ötszázast, én nevetve
megköszönöm, és már veszem is fel a következő rende-
lést.

Magabiztosan felálltam, és odamentem a férfihoz. Ő is
jól megnézte a gyönyörű bundám.

– Erre tessék!

Előre engedett! Rég nem találkoztam udvarias emberrel.

A szálláson csak fogatlan, ráncos, tapló alakok ödönge-
nek, akik ebédnél odatolakodnak eléd, hogy előbb kap-
hassanak a levesből.

A szobában egy nagy asztal mögött még ketten ültek, az
egyikük nyilván az egész étteremlánc igazgatója. Szó nél-
kül lehuppantam eléjük. Szorgalmasan jegyzeteltek vala-
mit, és csak akkor néztek fel, amikor a jóképű fiatalabb
elfoglalta ismét a helyét. Tetőtől talpig végigmértek. Sze-
mük hosszan elidőzött gyönyörű körömlakkomon.

– Tehát, ön Kis Lilla – kezdte az egyikük.

– Igen – vágtam rá.

– Hány éves?

– Negyven leszek.

– Tessék?

– Negyven leszek ... – válaszoltam bizonytalanul.

A férfi hitetlenkedve rázta a fejét.

– Letagadhatna pár évet – bókolta a fiatalabb.

Elpirultam, azóta nem mondtak nekem ilyen szépet, ami-
óta elkezdtem inni. Sok-sok évvel ezelőtt a férjem sut-
togta ezt a fülembé, mielőtt végleg elhagyott volna. Még
ma sem tudom felfogni, mit tehettem ellene. Egyszer csak
nem jött haza. Azt mondta, emlékszem, csak pár napra el-
utazik Bécsbe, egy üzleti ügy miatt. A napokból hét lett,
a hetekből pedig hónap. Hiába vártam, hívtam fel vagy
ezerszer, semmi válasz. Eltűnt. És maradt helyette a ma-
gány, na meg a pia.

– Nos, khm, miért gondolja, hogy ön lenne a leg-
megfelelőbb erre az állásra? – vette vissza a szót a főnök.

– Ööö, ez az állás, egy új esélyt adna.....öööö.....

A hangom elcsuklott, ajkaim elfehéredtek, köröm-
ömelelvéltem a húsomba. Felszisszentem. Jobban fáj, mint
gondoltam volna. Éreztem, hogy tenyeremből kimászik a
vérkigyó, és lassan lekúszik csuklómig. Talán meg-
ijedtem? Nem mertem bevallani, mekkora hibát követtem
el, és milyen homályban éltem éveken át. Meg-
igazítottam a szőrmét, mint egy páncél, úgy védett a múlt
mérgezett nyilaitól. „Felejtsd el!” – gondoltam. – „Le-
győzted magad, sikerült, a régi éned fölül emelkedtél, meg
se érdemli, hogy rá pazarold az időd! KONCENTRÁLJ!”

– üvöltötte egy hang a fülembé.

– Mert minden erőmet az elvégzendő feladatra össz-
pontosítanám. Nagyon kitartó és határozott személyiség
vagyok, aki képes tanulni a hibáiból – mosolyogtam az
igazgatóra.

Elismerően bólintottak. A fiatalabb még egy kacsintást is
megengedett magának. Pajkosan felhúztam szemöldök-
öm, és csak pillogtam, akárcsak egy úrikisasszony.

Sikerült? Ennyi? A ruha, a smink, a körömlakk megtette
hatását, de ezek mit sem értek volna az én nagyszerű tel-
jesítményem nélkül.

– Vizontlátásra! – mondtam kifele menet.

– Várjon, egy pillanat, elnézést, hol is lakik pontosan? –
dugta az orrom alá a jegyzetét az egyik öltönyös.

– Üristen..... – suttoztam.

– Hogy mondja? – kérdezett azonnal vissza a férfi.

Szemeim megteltek könnyel, mekkora hülye voltam?! Ha
elmondom, honnan jövök, elúszik az állás. Senki sem
akar felvenni egy szerencsétlen alkoholistát, aki ráadásul
nemrég jött ki az elvonóról, persze „tisztának” vallja
magát, és még gyerekpezsgőt sem ivott, hogy meg-

ünnepelje visszakapott életét. Már ott bent meg kellett volna mondanom az igazat, nem voltam őszinte, megbízhatatlan függő vagyok.....

– A Virág utcai hajléktalanszállón lakom – néztem az úr szemébe.

Először csak hebegett-habogott, aztán megfordult, a főnökéhez rohant, hogy elújságolja neki a hírt, amit ő is tökéletesen hallott pár másodperccel ezelőtt.

– Ez a nő hajléktalan, tudhattam volna! Csak rá kell nézni! Az a, az a, a turkálós rongy, biztosan lopta, és a körmei, lefogadom, hogy valami prosti festette ki neki.... hát persze, nézze, a szeme, a szeme, tikkkel, minden piásnak tikkkel....

Csendben álltam az ajtóban. Annyiszor hallottam már az ehhez hasonló prédikációkat. Minden ember csak ezt szajkózza, a metrón, a buszmegállóban, a kisboltban, a kocsmában.

– Igen, én egész végig gyanítottam, és hogy csak negyven lesz! Húsz évvel idősebbnek tűnik! Látja, ezt teszi az emberrel az alkohol, itt az élő példa! – hatásszünetet tartott, majd folytatta. – Kijön az elvonóról, és azt hiszi, majd mindenki őerte fog kapkodni... egy hét múlva ismét az árokban fog fetrengeni...

– Bocsánat, elmehetek?

Meguntam. Talán ha a családom kezdi el szidni, eltöröm az orrát, de csak engem gyalázott, és az egyáltalán nem érdekelt. Annyiszor szidtak már, sőt én gyakran cifrábakat mondok magamra, mint mások.

A férfi felháborodva rázta az öklét, amiért félbe mertem szakítani.

– Köszönjük a jelentkezését, majd értesítjük – felelte az igazgató.

Fejbiccentéssel vettem tudomásul, még egyszer utoljára rámosolyogtam a helyes fiatalemberre, aki tátott szájjal hallgatta végig kollégája hegyi beszédét.

Miután becsuktam magam után az ajtót, néhány beszéd-fosztlány szűrődött ki a szobából, egy nagy csattanás, aztán némaság.

Hazafele még beugrottam a sarki ábécébe, és sokáig elidőztem a borok előtt. Így kezdődött minden öt évvel ezelőtt. Akkor is végignéztem a polcon sorakozó palackokon, majd egy határozott mozdulattal levettem egyet, mindegy volt, melyik kerül kezembe, mindegy volt az íze, és mindegy volt az ára is. Boldogan léptem ki az üzletből, hónom alatt egy kis csomag csokoládé. Hadd örüljenek a szálláson a többiek, miközben elmesélem sikeres és nagyszerű állásinterjúmat.

SZABÓ AIDA (Jampa drolma)

Élni és halni
nyíló, hulló virágként –
nem kell ennél szebb!

SZABÓ ILONA VALÉRIA

KISMARJAI BOCSKAI ISTVÁN

Kismarja

„illenék-e megfélekedezni arról a helyről, arról a mi igen kedves szülőföldünkről, közelebbről a Bihar vármegyében fekvő, általánosan Kismarjának nevezett községről, amelyről a mi eleink, ükapáink, nagyapáink, ősapáink, eredetüket onnan véve, magukat neveztek és neveztettek, s ahol a mennyei hazába való megtértük után testüket elföldelgetni, csendes nyugvásra eltemettetni, sírboltokat és síremlékeket emelni kívántak?”¹

Nevében a Kismarja előtagot viselte, és ez szerepel a képmását oválisan körbefogó latin feliratban is: STEPHANO BOCHKAY DE KYSMARIA, vagyis KISMARJAI BOCSKAY ISTVÁN. A hely, amelyet mindig is szülőföldjének vallott, és amelyre mi, kismarjaiak kimondhatatlanul büszkék vagyunk. Ez a mára egyre csökkenő, ezres lélekszám körüli határmenti község Hajdú-Bihar megyében, a Berettyó folyó mellett található. A Marja név, amely Mária alakban először az 1200-as évek végén bukkant fel írásos forrásokban², Szűz Máriáról elnevezett templomáról kaphatta nevét. Később a falu neve megkettőződött, és a Marja név több változatban, ellentétpárokból is előfordult: Újmarja – Ómarja; Nagymarja – Kismarja. Ómarja valószínűleg a mai Kismarjával azonos, mivel az Ó- előtag is ősbibb településre utal, azok pedig a tapasztalatok szerint folyóvizek mellett vagy közelében alakultak ki, éppen úgy, mint Kismarja.

A település maga szigetre épült, egyetlen bejáratral, amelyet körbevettek a Berettyó folyó erei és mocsarai. Az ingoványos terület minden zombékját ismerve a helyi lakosok menedéket találhattak itt maguknak és állataiknak a középkorban dúló tatár, török és egyéb rablóhordák ellen, míg a rájuk támadó ellenség valószínűleg visszariadt, vagy beleveszett az ingatag lápos vidék útvesztőibe.

A nagyobb sziget körül a folyó és a szárazföldet feldaraboló erek és lápok több kis szigetet képeztek. Erről tanúskodnak a korabeli forrásokban³ fellelhető helyrajzi nevek: *Szarvas sziget, Egeresi sziget, Oszlányi sziget, Belső sziget, Nyáras sziget, Kasza sziget, Táborhej sziget* stb. Némelyik birtokosa nevét viselte, mások funkciójukról kapták nevüket. A monda szerint *Táborhej szigete*, amelyet körülvevte a Berettyó, arról kapta nevét, hogy a tatárjárás idején ott „táboroztak” a rejtőzködő lakosok. Az emberek úgy élhettek ebben a szigetvilágban a korai középkorban, mint ahogy azt a Száz év magány című regényből megismerjük, vagy amit magyar szerző magyar tolla így foglalt össze: „Ma úgy tekintünk vissza a középkori falura, mint megannyi társadalmi szigetre, amely elzárt a külvilág számára: a falu lakosai itt éltek-haltak, s határukat át sem igen lépve, befelé fordult élet után tértek örök nyugovóra.” Szabó István⁴.

A Bocskai ősök eredete, a család története mondák és legendák homályába vész. A portákat felmérő össze-

íráások⁵ alapján az azonban bizonyos, hogy 1552-ben Kismarját 11 portával⁶ Bocskai István apja, Bocskay György birtokolta, a környéken található más falvakkal együtt. Ebből a kis településből indult hát későbbi sikeres politikai pályájára az államférfi és hadvezér Bocskai István, Erdély és Magyarország fejedelme, akinek nevéhez kapcsolódik az egyetlen győztes magyar szabadságharc, amely Erdély szuverenitását biztosította, az elvadult és nincstelen szegényemberekből álló hajdúk letelepítése, és ő az, aki a vallásszabadság elismertetésével jelentős szerepet játszott a reformáció védelmében.

Bocskai Istvánról, a magyar történelem kiemelkedő alakjáról bőséges forrásanyag áll rendelkezésünkre, többek között olyan kiváló, országosan ismert szerzők tollából, mint Benda Kálmán vagy Nagy László. Jelen írásom nem átfogó jellegű, inkább szemelvényekből álló, helytörténeti vonatkozású sorozat, amelyben Bocskai István azon tárgyi és szellemi örökségét szeretném bemutatni, amelyek szülőföldjéhez, Kismarjához kapcsolódnak, továbbá azt a módot, ahogyan a kismarjaiak hittel és állhatatossággal ezt a hagyatékot évszázadokon át ápolták, és a mai napig ápolják.

A szülőfalum Kismarja, gyerekkoromtól kezdve középiskolás koromig ott nevelkedtem. A szóbeli hagyományból eredően Bocskai szellemi hagyatékát „természetes jelenlétként” éltem meg a falunkban. Csak felnőttként kezdtem el módszeresen utána olvasni a témára vonatkozó szakirodalomnak. Nagy örömmel töltött el, hogy amit elődeink megtapasztaltak, és évszázadokon át szóhagyomány útján eljuttattak hozzánk, utódokhoz, annak jelentős részét a rendelkezésre álló írásbeliség is alátámasztja. Azt pedig különösen fontos visszaigazolás volt nekünk, helybélieknek, hogy a jelenlegi templomban folytatott régészeti ásatások során 2004-ben rábukkantak a Bocskai család kriptájára, amiről és aminek a pontos helyéről a szóbeli hagyomány útján mindig is tudtunk mi, kismarjaiak.

Ez a szóbeli hagyomány segített nekünk abban, hogy nemzedékről nemzedékre, apáról fiúra továbbadjuk azt a megtapasztalt bizonyosságot, hogy Bocskai István Kismarjához, mint szülőföldjéhez kötődött, és ez a kötődés közte és a kismarjai emberek között kölcsönös és különleges volt.

A szóbeli hagyományok a megtapasztalásból indulnak ki. Minél távolabb esik azonban ez a megtapasztalás a valós történelmi eseményektől és személyektől, annál inkább kihullnak a részletek az emlékezet rostáján, és csak a legalapvetőbbek, legsarkalatosabbak hagyományozódnak tovább. Ezért szükséges, hogy a szóbeli hagyományokat hiteles forrásokra támaszkodva írásban is megerősítsük, a részleteket felidézzük, rögzítsük és megőrizzük, hogy történelmi örökségünk eljusson a legújabb generációkhoz, az utókorhoz is.

(Folytatás következik...)

Források/Megjegyzések:

1 *Kismarjának, Bocskai István által adományozott kiváltságleveléből.* Varga Gyula: *Egy falu az országban*, Debrecen, 1978. 220. o.

2 Varga Gyula: *Egy falu az országban*, Debrecen, 1978, 5. o.

3 *Az 1552-es összeírás alapján, Pesty Frigyes kéziratos helynévtárából, 1864, Bihar vármegye I., DEBRECEN, 1996, a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai, 65. szám, 294. o.*

4 Szabó István: *A középkori magyar falu.*

5 *Pesty Frigyes kéziratos helynévtárából, 1864, Bihar vármegye I., DEBRECEN, 1996, a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai, 65. szám, 294. o.*

6 *Egy porta egy lakóházat jelentett, minden hozzátartozó lakójával és melléképületével, gazdasági épületével együtt.*

Szentkirályi József: Horgászok

BEMUTATKOZIK

SZATMÁRI KRISTÓF

E szövegek szokásos, már-már szabályszerű elrendezése általában az, hogy az írója az első pár sorban letudja a személyes adatokat, tudnivalókat magáról, aztán ír valami alig kapcsolódót magától. Azt vettem észre, hogy az emberek többnyire sokkal inkább szeretnek maguktól írni, mint magukról, és ettől a hálátlan feladattól inkább csak szabadulnának.

Én kétféle dolgot nem szeretek: a szokásost és a szabályszerűt. Szerencsére a mai világban már elég sok területen ki lehet bontakozni, ahol nem szigorú követelmény a szabálytisztelet. Talán a fegyveres erők/rendvédelem és az oktatás az, ahol még elvárják a sorbaállást. Magamnak is tökéletesen ellentmondva (és miután a gimnáziumban évekig gondolkodtam a honvédségi pályán), végül a tanárképzésben találtam magam, és most kezdem a negyedik évem az ELTE földrajz-történelem osztatlan tanárszakán. Nem tervezem, hogy röpdogákkal és intőekkel fogom a rendet tartani a teremben...

De hogy így a szöveg közepe táján kielégítsem azokat, akiknek csak a száraz adatok olvasása jelenti a földi örömeik legkülönbibékét: huszonegy éves vagyok, százhalombattai és részben budapesti lakos, egyedülálló és hetero. Kalandorok kíméljenek!

Életem a kaotikus és kiszámítható elemek elegye, ami, úgy hiszem, a költészetemben is visszaköszön. Mikor írok, a kiinduló pont általában egy erős érzelem: a szerelem vagy hű (csendes)társa, a magány. Számomra ezek és a nagybetűs Pillanat együttállása az, ami megteremti azt a valamit, ami verssé AKAR válni. Ez a pillanathoz kötöttség a versek születési dátumaiban is visszaköszön: mindegy, ha én írni is szeretnék, ha nincs kellő érzés a jó időben, hónapok telhetnek el, hogy nem írok semmit. Nem azért, mert nincs miről, én úgy érzem, azért, mert nincs, ami meg akarna írva lenni.

Ebből is következik, hogy számomra a tartalom fontosabb a formánál: én, a személyiség legkülső, tudatos burka csak eszköz vagyok a mélyben kavargó érzelmek és a kinti világ rezgéseinek leírásához. Ha úgy tetszik, toll a műzsák kezében. Ha az a sor egy kicsivel hosszabb lesz, akkor bizony annak egy kicsivel hosszabbnak is kell lennie. Így nem írok időmértékben, és nem számolok szótagokat. Legalább rímek és kettesével-négyesével szedett sorok vannak, hogy szemüveg nélkül és kicsit bandsítva „rendes” verseknek tűnnek. Alkotásaimat amúgy is soha nem az olvasónak írom, de nem is a fióknak, hanem csak magukért és néha kicsit magamért.

L'art pour l'art egy csipetnyi önzéssel. Az azonban már a saját örömem gyarapítja, ha megjelenik, és így olvasva másnak is tetszik, érzelmet ad át. Ha már egyetlen olvasó is örömet leli egyikben, vagy saját érzelmeivel együtt pendülni érzi, akkor az számomra a boldogság!

SZENTKIRÁLYI JÓZSEF

1937-ben születtem Budapesten. Őknagyapám Szentkirályi Móric, Pest utolsó főpolgármestere volt 1867-ig (akkor volt az egyesítés), utcát is neveztek el róla.

A 40-50-es években gondot okozott a nevünk, el is akarták venni, az oroszok viszont éppen a név miatt nem vették el málenkij robotra apámat.

Eredetileg vákuum- és üvegtechnikus vagyok.

Aztán mégis a Központi Kémiai Kutatóintézetben dolgoztam 32 évet. Érdekeség, hogy a feltaláló Béres József fia volt a teniszpartnerem a Margitszigeten, a mellettünk levő pályán pedig Horn Gyula és Marosán György játszott.

A szobába lépőnek azonnal szembejön a tisztaság és a rendezettség. A falakon festmények, linómetszetek, dimenziós üvegek, a polcokon kerámiák.

Ilyen technikákkal alkot.

Internetezik, mobilt használ, lendületesen és választékosan beszél, fürge mozgású, nem látszik rajta a kora.

Csak akkor válik keserűvé, mikor a feleségére tereli a szót. 58 év boldog egymásra hangolódásban... A szanatórium-szerű intézmény nem tudja pótolni a családi ház intim hangulatát, a kert, a virágok természetes közelségét, se betölteni a szeretett társ utáni űrt. Utána még a szőlő- és rózsatövek se nőttek ki.

Mi ez, ha nem misztikum?

Igen, az élet tényleg megy tovább, de kinek, és hogyan? – kérdezi lehangoltan.

Persze, elfoglalja magát, beül az autójába, visszajár a régi helyekre emlékezni vagy felejteni. Csakhogy azok is megváltoztak, már semmi nem a régi, ő maga is elvesztette azóta az önbizalmát, ahogy mondani szokták: hiányzik a másik fele.

Több tanárom is volt, közülük Bálványosi Huba a kiemelkedő (Munkácsy-díjas grafikusművész, a Szépművészeti Főiskola rektora volt). Főleg csoportos kiállításaim voltak (Érden, Vácon, Dabason, Cegléden), rengeteg művem van magántulajdonban itthon és külföldön.

A festészet kikapcsolódást, boldogságot jelent, és örülök, ha másoknak is tetszenek a képeim.

(DLné)

KÉK - ALKOTÓTÁBOR A CZABAI-KERTBEN

(képekben)

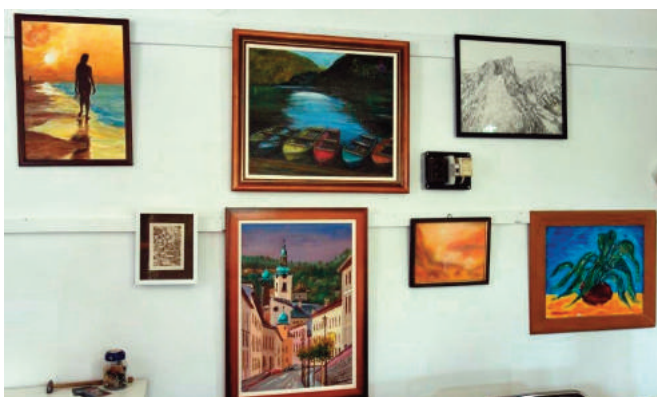

KÉK - PIKNIK ÉS VILLÁMKIÁLLÍTÁS

Augusztus 27-én a Tarnóczi házaspár meghívására évadnyitó előtti baráti találkozóra jöttünk össze a házigazdák hangulatos kertjében.

Tarnócziné Barabás Irénke a POLY-ART megalapítása óta (immár negyedszázada) tagja és sokoldalú alkotója az alapítványnak. Kezdetben festészetével, majd kerámiával gazdagította tevékenységünket, később – az IRKA vonzásában – az irodalom is érdekelni kezdte, olyannyira, hogy már a második kötetét mutattuk be a közelmúltban.

Vendégszeretetüket nem először élveztük, ez már a harmadik hasonló találkozó volt, amelyre az érkező KÉK-tagok házi feladatot is kaptak: mindenkinek hoznia kellett egy-egy alkotást kedvenc vagy legújabb darabjai közül. A közel húsz műről tárlatvezetőként Hangyássy Zsuzsa mondta el véleményét, melyiket miért tartja értékesnek, különlegesnek vagy figyelemre méltónak.

A csapatépítésre, beszélgetésre, vidámságra kiválóan alkalmas környezetre az időjárás is rámosolygott. A házigazdák finom, több fogásos ebédjét a résztvevők nasolni valóval toldották meg. A baráti kapcsolatunkat erősítő hangulat közepette, és egy kis élőzene mellett szoba kerültek az előttünk álló rendezvények, kiállítások, feladatok is.

Az esemény sikeréhez hozzájárult az is, hogy újra közöttünk üdvözölhettük az azóta Berhidára költözött KÉK-alapító Bálint Imrét és újságíró feleségét, Editkét.

Őszinte örömmel köszönjük a vendéglátó Tarnóczi házaspár meghívását és fáradozását, amivel ismét nagyon sokat tettek a POLY-ART közösségének családias összetartozásáért.

Somfai István
PA-elnök

KIÁLLÍTÁS, DÍJÁTADÁS A TÖLGYEK ALATT

Évadzáró piknik a Czabai kertben – így lehetne találóan összefoglalni a Képzőművészek Érdi Közössége és az Irodalomkedvelők Klubja közös rendezvényét, de ez egyben talányos is, hiszen nem fejezi ki pontosan, miről is volt szó valójában.

A lényeg persze a találkozó, két közösség – vagy inkább már egy – tagjainak tartalmas együttléte, amire mindig lehet indokot találni. Ilyen ok a KÉK alkotótábora, amelyet immár negyedszer rendezhettek meg Czabai Balázs jóvoltából a 283 tölgyfa által klimatizált szabadtéri műteremben, s amelynek termését a teniszpálya kerítésére aggatott rögtönzött tárlaton tekinthették meg a piknik résztvevői.

De jó ok volt a találkozóra, hogy az irodalmárok folyóirata, az IRKA a nyolcadik születésnapját ünnepelte, amiről illik megemlékezni, hiszen egyre bővül a publikálók köre, akik között mind több tehetséges szépíró és verselő bukkan föl. Olyannyira, hogy a szerkesztők gond nélkül megtöltenek évi 12–13 kiadványt – hiszen már régen nemcsak a folyóirat jelenik meg az irodalomkedvelők gondozásában –, s szerzői estek, könyvbemutatók sorát szervezik – ahogy ezt egyéb sikerekkel együtt Daróci Lajosné, a klub vezetője számba vette.

Egy ilyen közösségnek feladata az is, hogy ösztönözze, elismerje a hozzá kötődő alkotókat, erre szolgálnak az IRKA irodalmi díjak, amelyeket vers és próza kategóriában ítélnek oda. Az előbbi idén Dylan D. Tides (Balázs Zsolt) kapta, aki amolyan levelező tagja a körnek, hiszen Sopronban él, onnan küldi műveit rendszeresen.

Próza kategóriában ezúttal Magyarádi Ágneszt választották az elismerésre, akinek írásai arról árulkodnak, hogy a tinédzserek lelkének a szakértője. Ezúttal a próza kategóriában még egy elismerést átadtak: Wegenast Róbert festőművész, díszlettervező írói tevékenysége előtt tiszteltek a díjjal, hiszen folytatásokban közölt naplórészleteit az IRKA olvasói lapszámról lapszámra nagy érdeklődéssel várják. A fiatal tehetségek ösztönzésére szolgál a diákkategória díja, amit Szatmári Kristóf vehetett át.

Az IRKA gondol azokra is, akik figyelemmel kísérik, segítik tevékenységét, nekik alapították az IRKA emlékérmét, amelyet M. Nagy Péter újságíró vehetett át a közösséget rendszeresen bemutató publikációiért. Ugyancsak emlékérmét kapott Kaposi Eszter festőművész, aki egyebek között azt a plakettet is tervezte, amelyet a díjazottak kapnak az oklevél mellé. Tavaly óta Poly–Art elismerő oklevelet is átadnak a segítőknek, ezúttal Györiné H. Angélnak, aki amolyan házi pénzügyminiszterként segítette az IRKA-t, a Poly–Art-ot. Érdemesnek tartották még erre az oklevélre Bilik Jánosné Pestenác Erzsébetet és Móczár Csabát, akik munkájukkal rendre hozzájárulnak a programok szervezéséhez, lebonyolításához.

M. Nagy Péter
Érdi Újság

A CZABAI-KERTBEN KÉSZÜLT KÉPEK KIÁLLÍTÁSA

Elhangzott 2019. augusztus 2-án az új PKH-ban
A tárlatot megnyitotta: Hangyássy Jánosné (KÉK-tag)

Szeretettel köszöntöm kedves vendégeinket, az IRKA-sokat és a KÉK-eket. Egy kicsit szokatlan ez a megnyitó, mivel én is a kiállítók közé tartozom. Ki ismerné jobban ezeket a művészeket, mint a társuk, akivel közel egy hetet töltöttek együtt idilli környezetben, a Czabai-kertben, ahol ezek a csodálatos képek készültek. Hálával tartozunk Czabai Baláznak a lehetőségért, hogy a 283 tölgyfából álló gyönyörű arborétumban tarthattuk az alkotótábort: kellemesen családi, baráti légkörben kötetlen beszélgetések, tapasztalatcsere volt jellemző, a technikai sokféleség volt a téma, sőt egy közös festményt is készítettünk.

A táborban 17 festő és 2 keramikus vett részt. Kezdjük hát az elején, ahogy szokták: Ádámtól és Évától. Én a Willendorfi Vénuszra és a barlangrajzokra gondoltam. Na jó, ez csak vicc volt, oldottam a feszültségemet, nem szoktam kiállításokat megnyitni, de a legtöbb művészettörténész így kezdi az előadást, és végigvezet bennünket a különböző korok művészetén.

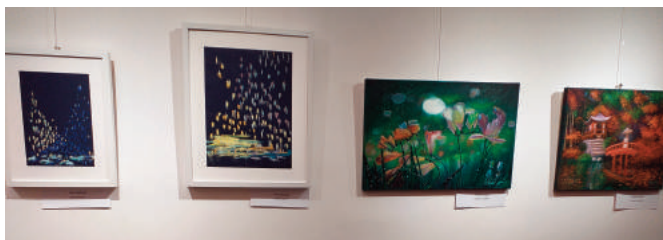
(Nem haszontalan, természetesen).

Tény, hogy a XIX sz.-ig gyönyörű, realista festmények születtek. Egyes művészek azzal versenyeztek, hogy ki tud minél simább képet festeni, melyeken nem látszanak az ecsetvonások. A festmények szépsége megmaradt, csak a technikai kivitelezésben történt változás, a képek színesebbek lettek. Több lett a tájkép, hiszen eddig általában műteremben festettek. Ki pöttyökkel, ki kisebb vagy nagyobb ecsetvonással alkotta meg művét. A XIX sz. közepén Párizsban az egyik kiállításon, ahol Monet is részt vett a Felkelő nap című festményével, a tárlatlátogatóknak és a jelenlévő egyik újságírónak, Leroy-nak, nem nyerte el a tetszését ezeknek a képeknek az új stílusa.

A kiállító festőket impresszionistáknak nevezte el. Az impresszionizmus a pillanatnyi, futó benyomás művészi ábrázolása. Az impresszionistákat csak azért említettem meg, mert hatása egyes társaim képein is érezhető, de a mai korban sok művészeti stílus megtalálható.

Mi a művészet? Tegyük fel ezt a kérdést. Az a tárgy vagy kép, zene, építészet, írás stb., ami ámulatba ejt, amire rácsodálkozunk, ami szórakoztat, emberségre nevel, érzelmeket kelt bennünk, ami megfog, ami megindítja képzeletünket. Ortega szerint: „A rácsodálkozás a megértés kezdete”.

Mi a művész hivatása? Robert Schumann szerint „Fényességet küldeni a emberi szív mélységébe, ez a művész hivatása !”

Akkor kérdezem: Ki a legnagyobb művész a világon? Maga az Isten, az isteni természet.

Petőfi szavaival:

„Óh, természet, óh, dicső természet,
Mely nyelv merne versenyezni véled?

Mily nagy vagy te, mentül inkább hallgatsz,
Annál többet, annál szebbet mondasz.” (A Tisza)

Van, aki képzeletből fest az összegyűjtött tapasztalatok alapján, van, aki kiül a szabadba, és úgy fest vagy modellről, van, aki képek, fényképek alapján.

Oscar Wilde azt mondja: „A nagy művész nem úgy látja a dolgokat, ahogy vannak, mert ha úgy látná, nem lenne művész.”

Elvárják a festőtől, hogy olyat is meglásson, amit ugyan mások is észrevehettek volna, de valamilyen okból mégsem látták meg.

A gyerekek kiránduláson vesznek részt. Hazatérésük után elmesélik élményeiket. Vannak dolgok, amire nem térnek ki, lehet ez az elsuhanó táj, erdő, mező stb., mert nem tartják érdekesnek, vagy egészen más ragadta meg érdeklődésüket. Arról mesélnek, ami nekik volt fontos vagy érdekes. Részleteket összekapcsolnak, és már nem a történeti hűség számít, hanem az élmény, ami megfogta őket. Az élményeket nem úgy mondják el, ahogy megélték, hanem kiigazítják, hozzágondolnak, megszépítik a valóságot.

Hangyássy Jánosné

A festő is kiigazítja a valóságot, nem kell mindent lemásolni a természetből, ki is találhat valamit. Vannak dolgok, amiket a festő le tud festeni, holott a valóságban nem látta, vagy az eset meg sem történt.

Michelangelo: Az utolsó ítélet című festménye sem történt meg. Szinyei Merse Pál egyik legszebb képét, a Majálist – melyből árad a tavasz frissessége, a zsendülő füvek, fák szépsége – Münchenben festette Benczúr Gyula műtermében. Januárban kezdte, és már jött a tavasz, mire befejezte. Ez is bizonyítja, hogy emlékezetből is születhetnek csodás műalkotások.

Babits Mihály így vélekedik: „A művész illúziót kíván”. Akkor nézzük meg, hogy milyen illúziók ihlették meg a képeket. A képek megítélése szubjektív, mindenki mást és másképpen lát.

A Kisherceg: „Szívével lát az ember.” Ha zeneszerző lennék, akkor ez a kiállítás egy szimfónia lenne, és minden kép vagy kerámia egy-egy hangjeggye lenne.

Egy kiállításon olvastam: „A jól festett répa olyan jó, mint a jól festett Madonna”.(Max Liebermann)

A mi kis csapatunk tagjai általában realista stílusban festenek, de impresszionista hatás is érzékelhető egyes festményeken. Képeik jól komponáltak, ecsetkezelésük szép. A néhány modernebb stílusban készült alkotás elgondolkodtató és újszerű.

Egyszerű témákat is lehet remekművekbe önteni. A festmények és kerámiák örömet és nyugalmat sugároznak.

A névsor:

Keramikusok: Ács Valéria, Révészné Bogdán Jolán
Festők: Adelman Anna, Falus Erzsébet, Fazekas Éva, Hangyáss Jánosné Zsuzsanna, Kaboldi Mária, Kávránné Szedmák Ilona, Kiss Gyöngyi, Kovács Mátyás, Nagyszalóki András, Nimsz Terézia, Pazar Anna, Révész Gábor, Tarnócziné Barabás Irén, Vincze Judit, Votin József, Wenzky Ágnes, Wischin Tibor.
A kiállítást ezennel megnyitom. Kérem, fogadják olyan szeretettel műveinket, amilyen szeretettel és gondoskodással mi készítettük.

BÚCSÚZUNK

Szűcs Lászlóné Mosonyi Magdolna

Neve, munkássága mindig is összefonódott az igényes, magas szintű kerámiaművészettel.

Férjével, Szűcs Lászlóval együtt, egymást kiegészítve alakították ki egyéni, sajátos stílusukat, ötvözve a hagyományt a modern irányzatokkal.

A régi idők mestereinek kezűgyessége ugyanúgy felfedezhető tárgyaikon, mint a mi világunk jelképei.

„Nekünk magyaroknak eredeti a gondolkodásmódunk, egyedi a szimbólumkincsünk, amely mégis olyan, hogy mindenkinek mond valamit. Jó érzés tudni, hogy amit én kigondolok, megformázok, azt valahol megnézik, megértik, szívesen élnek vele egy életterben.”

Mennyi elkeseredettség, csalódottság süttött a hangjából, amikor az egyik Érdikum-gyűlésen segítséget kért: hallassuk hangunkat, hogy ne a bővli, a tucataru terjedjen el a kerámiapiacra, változtassuk meg a jelenlegi tendenciát. A külföldiek csak a gagyit látják, veszik, az igazi értékek nem jutnak el hozzájuk, mert a szemét gyorsabb, szívósabbban van szem előtt.

Aztán látta, hogy mi hatalom nélküli igazság-bajnokok vagyunk, a lehulló falevél mozgását se tudjuk befolyásolni.

Ahogy Heller Ágnes mondja találóan: hiába vannak a báránynak logikus észérvei, a farkas akkor is felfalja.

Az utolsó pillanatig tele volt tervekkel, célokkal. Életigenlő, sugárzó magatartása hatott mindenkire. Művészete 2014 óta része a Helyi Értéktárnak. Így, jelen időben.

DLné

FELHÍVÁS

valódi és virtuális klubtagoknak.

Az **Érdi IRKA** irodalmi pályázatot hirdet vers- és szépprózairók számára

ÖRÖKLÉT? címmel.

Elvárás / biztatás: a pályázók bátran merítsenek az irodalmi eszközök gazdag tárházából, de kerüljék az egydimenziós történeteket, a filozófiai fejtegetéseket, az esz-szerű írásokat, miközben megjelenítik és ábrázolják az életen túli létezést. Kitérhetnek a szakrális gondolkodás minden formájára, a reinkarnációra vagy akár a hálás utókor tiszteletére. Boncolgathatják a minden-áron-élni témakörét, vagy azt a gondolatot, hogy értékes-e az, ami örökké tart... stb.

Feltételek: névvel, (e-mail) címmel, telefonszámmal ellátott, nyomtatásban meg nem jelent két darab vers / vagy egy széppróza műfaji megkötés nélkül, maximum három oldalnyi terjedelem (A4), 12-es betűméret, 2,5 cm-es margószél, 1,5-es sortávolság.

A pályaműveket szakértő bizottság értékeli.

Nevezési díj: nincs

Határidő: 2019. szeptember 30.

Eredményhirdetés: 2019. november 22-én 18 órakor az érdi Szepes Gyula Művelődési Központban.

Díjazás: a kiemelkedőknek neves érdi képzőművészek (KÉK) adják át saját műalkotásukat.

A legjobbnak ítélt írásokból válogatás jelenik meg az Érdi IRKA-zsebkönyvsorozatban

Beküldési cím: dlnemarta@gmail.com vagy postai úton a kiadóba (2030 Érd, Szepes Gyula Művelődési Központ, Alsó u.9.)

Szentkirályi József: Ritmus (linómetszet)

Érdi IRKA irodalmi-kulturális folyóirat • Megjelenik negyedévente a Poly-Art Alapítvány támogatásával • Felelős szerkesztő: Daróci Lajosné, tördelőszerkesztő: Habos László • A szerkesztőség levélcíme: Szepes Gyula Művelődési Központ 2030 Érd, Alsó u. 9. • E-mail: dalane@freemail.hu, haboslaci@freemail.hu • IRKA-logó: Mezőfi Virág • Nyomdai munkák: Progresso Print Kft. • Kiadja a Szepes Gyula Művelődési Központ • ISSN:2062-8048

TARTALOM

Versek:

Barna Júlia, Petrik István, Seléndy Balázs	1
Baka Györgyi, †Bíró András, †Bóhm András	2
Dylan D. Tides, Fazekas Major Gizella, Gani Zsuzsanna	3
Habos László, Kerepesi Igor, Kissné Matkó Gabriella	4
Kósa Márta, Kreischer Nelly, Ludwig Géza	5
Lukács Mária, Máté Miklós, Magyar Diána, †Májor József	6
Móczár Csaba, Nagy-Rakita Melinda, Pálfi Nándor	7
Péter Éva Erika	7
Sall Margit, Schmidt Gyöngyi, Szabó Imre	8
Szeghy Karolina, Szigeti Eszter, Szöllösi Bernadett, Tormássy Erzsébet	9
Tarnócziné Barabás Irén, †Temesi Éva, Tóth Mária, Valentin István, Varga Zoltán Vincze Jutka	10

Diákirók:

Szatmári Kristóf, Bíró Dóra Anna, Dénes Alexa Laura	11
---	----

Jankovics Márta rovata

Haiku-oldal	14
--------------------	----

Kedves verseim (Vikár János)

	15
--	----

Prózák:

Carl Astro: Naplórészletek	16
Karácsony István: Anna-bál	17
Kárász Tamás: Családfő	18
Kovács F. István: A pap meg az elnök	19
Magyarádi Ágnes: HOG	20
Pálfi Nándor: Budapest 100 szóban,	
Pálné Onódi Judit: Nyári kaland	21
Pergel Antal: A teknő	22
Rendik Zsuzsa: Vissza a természethez	23
Szigetvári Zsófia Petra: Egy nő	24
Szabó Ilona Valéria: Kismarjai Bocskai István	25

Bemutakozás:

Szatmári Kristóf, Szentkirályi József	27
---------------------------------------	----

KÉK-oldal

KÉK-alkotótábor képekben, KÉK-piknik és villámkiállítás (Somfai István)	28
---	----

Beszámoló:

Kiállítás, díjátadás a tölgyfák alatt (M. Nagy Péter)	29
A Czabai-kerben készült képek kiállítása (Hangyássy Jánosné)	30
Búcsúzunk (Daróci Lajosné, rajz: Nagyszalóki A.)	31

Illusztrációk:

Szentkirályi József

HONLAP:

WWW.poly-art.hu